

GERÇEĞE DOĞRU

zafer

BİLİM-ARAŞTIRMA • KÜLTÜR-SANAT DERGİSİ

583. SAYI TEMMUZ
2025

FİYAT:
85 TL

YAŞAMIN İKİ ZAMANI: BİYOLOJİK SAATİMİZ
VE TOPLUMUN RİTMİ

KANADALI BİR HANIMIN İSLAM'I
KEŞFETME SÜRECİ

ÜRETİMDE YAPAY ZEKA VE
İSTİHDAM

FAİZİN TOPLUM
HAYATINA ZARARLARI

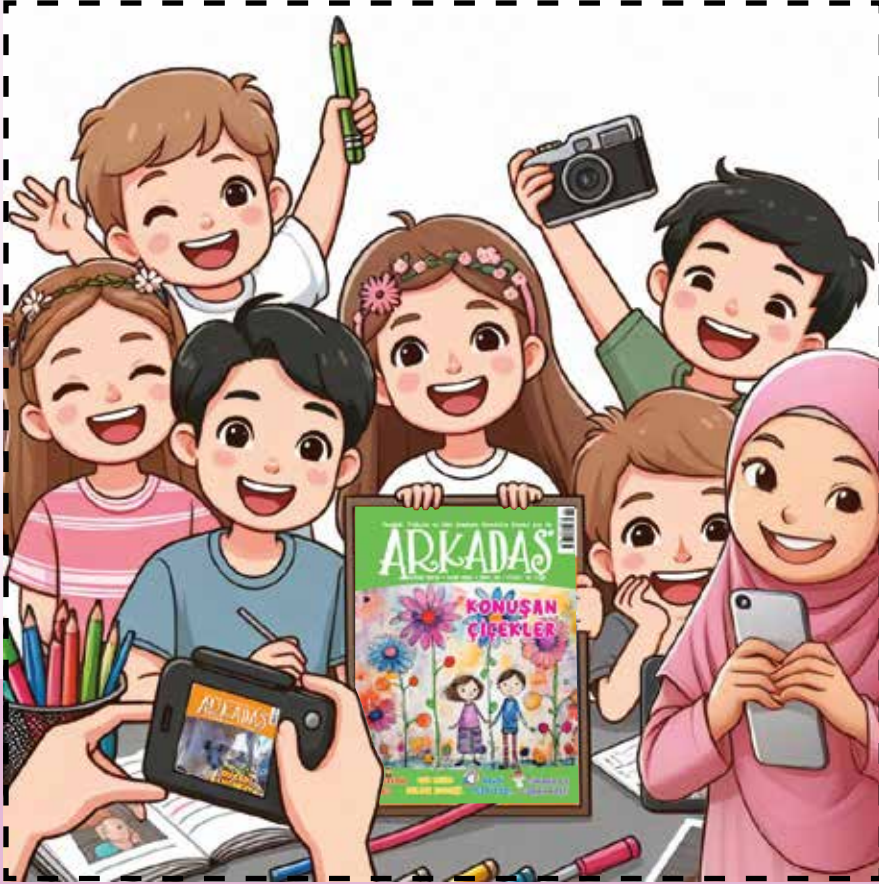
ANNE SÜTÜNDEKİ
MUCİZELER

SEN HAYRETİNLE
BÜYÜKSÜN

ARKADAŞ®

Tatilde

Çocuklarınız için en iyi arkadaş

Abone olmak için:

İletişim Bilgileri

abone@zaferdergisi.com

0 549 505 60 01 - 02 - 03

www.arkadasdergisi.com

Sizlerle

Temmuz 2025

Merhaba değerli dostlarımız,
Peygamber Efendimiz (asm) Mekke'de tebliğe başladığında, insanları Allah'a imana çağırdı ve Allah'ı anlattı.

Müşriklerin her türlü itirazları karşısında Allah'ı tanıttı. Onlar her türlü işkence, zulüm ve haksızlığa tevessül ettiklerinde Allah'ı ve zalimlere azabını anlattı.

İnsanlar onu dinlemeye geldiklerinde onlara şah damarlarından daha yakın olan, insanı her umduğuna ulaştırabilecek ve her korktuğundan emin edebilecek Rablerini bildirdi.

O güzide insanlar, Allah'ın Elçisinin dilinden Allah'ı tanıyıp sahabi oldular.

Allah'ın Resulü daima Allah'ı anlattı. Çünkü Allah'ı bilmek her şeyin temeli idi. Her hayrın başı Allah'ı tanımak olduğu gibi, her şerrin başı da Allah'ı unutmaktaydı.

Allah'a itaat etmek için Allah'ı bilmek gerektiği gibi, Allah'ın haram kıldıklarından sakınmak için de Allah'ı bilmek ve tanımak gerekirdi. Hatta insanın, Allah'ı tanıma derecesi neyse, emirlerine itaati de yasaklarından sakınması da o nispettedir. Kulduğumuzdaki eksikimiz, Rabbimizi yeterince tanıyamadığımız içindir.

Bir mümini sadece cumaya götüren iman ile beş vakte taşıyan iman arasındaki fark, Rabbin tanıma derecesinde gizlidir.

Rabbimizin rızasını kazanmayı, ebedi hayatımızı kurtarmayı, haramlardan sakınmayı ve düşmanlarımıza karşı dimdik durmayı arzuluyorsak, aradığımız o güçlü iman ve hayat ancak, Allah'ı tahkikî bir imanla tanımak, yakînimizi artırmak ve marifetullahta derinleşmekle mümkündür. İşte bu sebeple bizim en önemli, en acil ve en lüzumlu işimiz Rabbimizi tanımaktır.

Dört bir yanımızın, içimizin dışımızın düşmanlarla sarıldığı, sadece dünya hayatımızın, dinimizin, vatanımızın değil, ebedi hayatlarımızın tehdit altında olduğu şu süreçten sâlimen kurtulabilmemiz, ayakta kalabilmemiz de Rabbimizi hakkıyla tanımamıza bağlı.

Bizler imanımızla varız ve imanımızla yok olmaktan kurtulabiliriz. Şu zor zamanları da Allah'a dayanarak atlatacağız. Yarınlar ve ebedî hayat Rabbimizin lütfuyla bizim olacak.

İşte bu şuurla Zafer Dergisi olarak en başından beri bunu kendimize esas gaye yaptık. Allah'ı, dinini ve Resulünü tanıtmak ve sevdirmek için çabaladık. Zafer, Türkiye'nin en uzun soluklu ve sesini tüm dünyaya duyuran dergisi olarak yolunda yürümeye devam edecek inşaallah.

Bütün bu süreç bize bu gayemizin önemini ve değerini tekrar tekrar gösterdi. Bu sebeple de her zaman ve her şartta Allah'ı anlatmaya, Onun dinini sevdirmeye gayret edeceğiz. Biliyoruz ki, tüm sesler kesildiğinde kalacak tek hakikat bu olacak.

"Hak geldi batıl zâil oldu." Yeter ki biz bir yandan İslam âleminin zaferleri için kavli duamıza devam ederken, diğer yandan araştırarak, öğrenerek, çalışarak, üreterek, bir ve beraber olarak fiili duamızla 'hakkın alanında' olalım. Böyle olduktan sonra tüm dünya aleyhimizde bir araya gelse hiçbir zarar veremezler.

...

Gayret, çalışmak, sefer bizim; zafer Allah'ın...

...

Temmuz sayımızın hazırlığında emeği, yardımı ve duası olan herkese teşekkür ediyoruz.❖

— Editör

içindekiler

- 8 Üretimde Yapay Zeka ve İstihdam
SEZER FİLİZ
- 10 Yaşamın İki Zamanı: Biyolojik Saatimiz
ve Toplumun Ritmi
DR. ÖĞR. ÜYESİ ERDAL CAMCI
- 12 Dünyanın Adaleti / Tefekkürname
MEHMET SİNAN
- 14 "Yalnızlık" Yolumuza Pusu Kurmuş
Beklemekte!
İBRAHİM KÖROĞLU
- 16 Keşfedilmeyi Bekleyen Definelerden:
Hayıt Bitkisi
PROF. DR. METİN BÜLBÜL
- 18 Sen Hayretinle Büyüksün
ÖMER SEVİNÇGÜL
- 21 Şükrüne Şükürler Senin
ÜMİT ŞİMŞEK
- 22 Kuruyan Topraklar İçin Çölleşme ile
Mücadelede Ahlaki Bir Çağrı
PROF. DR. FATİH SATIL
- 23 Allah Resul'ünden Müjdeli Haberler
HAZIRLAYAN: İBRAHİM YARDIM
- 24 Elimizdeki Fırsatlar
SELİM GÜNDÜZALP
- 25 Emaneti Taşımak
ABDÜLKADİR ŞEN
- 26 Faizin Toplum Hayatına Zararları / Faiz
Neden Haramdır?
PROF. DR. MUSA KAZIM YILMAZ
- 28 Hastaların Neden İştahı Yoktur?
PROF. DR. Ş. HAKAN ATALGIN
- 30 Selamın Dönüştürücü Gücü ve Yalnızlığa
Manevi Bir Çözüm
SUAT ÜNSAL
- 32 Hayatımızı Şekillendiren Üç Duygumuz
PROF. DR. ALAADDİN BAŞAR
- 33 Yakarış
EZGİ AKGÜL
- 34 Kavanoza Ne Sığar?
ÖMER GÜNDOĞDU
- 35 Diyecek Yoktur Keyfime / Şiir
YÜKSEL KARAHAN
- 36 Şiirk, Bazen Sadece Küçük Bir
Harekettir
MURAT ÇETİN
- 37 Allah Canlıları Niçin Basitten Yüksek
Yapılara Doğru Yaratmıştır?
PROF. DR. ÂDEM TATLI
- 38 Tabip
GAMZE KOÇ
- 40 Lara'nın Hikâyesi / Kanadalı Bir Hanımın
İslam'ı Keşfetme Süreci
AYTEN YADİGÂR
- 42 Anne Sütündeki mucizeler
ELİF E. BAYRAKTAR
- 44 Çok Sesli Bir Öykü Dili
SADIK YALSIZUÇANLAR
- 46 Tekerrür / Hayalin İçinden Öyküler
HÜSEYİN BURAK UÇAR
- 48 Komple Şifa: Zencefil
PROF. DR. SEFA SAYGILI
- 50 Boykot, Sadece Düşmanı Zayıflatmak İçin
Değil; Kendimizi İnşa Etmek İçindir
NESLİŞAH AKTAŞ
- 52 Asr- ı Saadetin Örnek Diplomasisi
ORHAN GEVREK
- 54 Çevre Baskısı ile Tüketim
FATMA MEVRURE ŞENLER
- 56 SORU: "25 yaşında bekâr bir kızım.
Dikkatimi çekti. Yolunda gitmeyen
evlilikler için sihir, büyü, muska gibi şeyler
had safhada. Bozulan düzenlerini büyü
ile yola koyma derdi var. İleride bende de
olur mu diye kaygılanmaya başladım."
FEYZULLAH AKDAĞ
PSİKOLOJİK DANIŞMAN
- 59 Karikatür / Hal Dili
OSMAN SUROĞLU

SATIR / ARASI

Hayat yılların sayısına göre değil,
bilincin derinliğine göre yaşanır.
— Seyyid Kutub

Haz dopamin, mutluluk serotoninidir.
Serotonini aşağı çeken tek şey vardır, o da
dopamindir.
Yani ne kadar çok haz peşinde koşarsanız o
kadar çok mutsuz olursunuz.
— Prof. Robert Lustig (Endokrinolog)

Okumayan toplum, okuyanı taklit etmeye,
onun peşinden gitmeye, bunu yaparken de
büyük primler ödemeye mahkumdur.
Çünkü bulanlar ve geliştirenler okuyanlardır.
Çünkü birisine tıpatıp eşit yaratılmış iki
kafadan maçı kazanacak olan okuyandır.
— Tarık Buğra

Bilimsel araştırma yapmak inanan kişinin,
Yaratıcı'yı yüceltmesinin bir parçasıdır. Biz
Yaratıcı'yı, O'nun yarattığı dünyayı daha
derinden anlayarak yüceltiyoruz...
— Dr. Denis Alexander, Cambridge
Üniversitesi, Moleküler Biyoloji Böl. Bşk.

Cenâb-ı Hak (cc) buyuruyor:
“Ey iman edenler! Zandan çok sakının.
Çünkü zannın bir kısmı günahtır. Birbirinizin
kusurunu araştırmayın. Birbirinizin gıybetini
yapmayın.”

(Hucûrât Sûresi, 12. ayetin meali)

Peygamberimiz (asm) şöyle buyurdu:
“Kim bir ilmi öğrenmek için yolculuğa
çıkarsa, henüz adımını atmadan günahları
bağışlanır.”

(Camiü's-Sağır; 8535)

İnsanın meşguliyeti neyse mensubiyeti
odur, onadır. Mensubiyet, aynı zamanda
mecburiyet demektir. Bizim meşguliyetimiz
millet ve ümmettir. Dolayısıyla mecburi
istikametimiz budur. Hayatietimiz bunlar
üzerinedir.
— İbrahim Tenekeci

Musibettede olan bir adam, evvel ve
âhir Allah'ın merhametine iltica etmekle
müteselli olur.
— Bediüzzaman Said Nursî

Yokluk ve kuşatılmışlık içinde başını dik
tutan bir direniş ocağı Gazze. Yutkunma-
dan, uzun uzun yakınmadan, kardeşlerine
sitem etmeyi bile düşünmeden şehit şehit
ahirete yürüyen kahramanların yurdu.

— Ali Emre

Mağlup olmuş bir iyilik, galip gelmiş bir
kötülükten daha güçlüdür.

— Martin Luther King

Drama kurucuları, üniversitelerdeki drama
bölümleri “Allah niye hikâyeye ile anlatı-
yor?” sorusunu hiç kendilerine soruyorlar
mı? Bunun üzerine bir tane tez bulabilir
misiniz? Bunun üzerine bir tane değil, bin
bir tane tez yazılması lazım. İşte o zaman
doğru hikâyeler anlatabiliriz. O zaman
insanın içinde kaybolduğu o kaotik ya da
şeytani hikâyeler yerine umut veren, daha
doğru algılayan, her türlü zorluğa, itilip
kakılmaya ya da her türlü adaletsizliğe,
her türlü imkânsızlıklara rağmen, doğru
bir yere gitme motivasyonunu insan nasıl
edinecek bunu anlarız.

— Osman Sınay

Sensiz geçen günlerimiz yaşanmamış
sayılsın
Eklensin ölümden öncesine
Vardığında verirsin o güzel sevgiliye
Topladıysan kalbinin kırıklarını.

— Said Yavuz

Parayı cüzdanına, aklını başına, aşkını
gönlüne koy; ama yerlerini karıştırma.
— Prof. Dr. Sadettin Ökten

Karamsar olmak için çok sebep var; ama
umutlu olmak için sonsuz sebep var.
— Prof. Dr. Mehmet Görmez

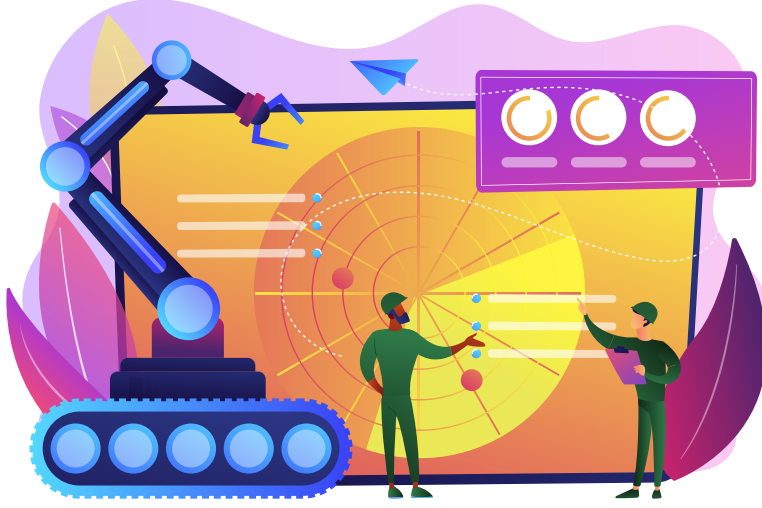
Çirkinlik yüzde değil insanın içindedir,
ısrırgan otu da bir yeşilliktir ama
damarlarında zehir saklar.
— Hüseyin K. Ece

Zalimler için karar verildi; infaz kaldı.
Ufka bir bak ilerle, inkılâba az kaldı.
— Nurullah Genç

SATIR ARASI NOTU:

İki şey sana 'Artı Değer' katar:

- 1- Hitabet ve diksiyon eğitimi almak.
- 2- Anlayarak hızlı okumayı öğrenmek.

Üretimde Yapay Zeka ve İstihdam

SEZER FİLİZ

YAPAY ZEKA ve robotik teknolojiler, bugün bir kırılma noktasını temsil ediyor. Tıpkı buhar gücüyle çalışan makinelerin meydana getirdiği dönüşüm gibi, bugün algoritmalar da fabrikaları, ofisleri, hatta şehirleri dönüştürüyor. Tek farkla, şu anda yaşanan dönüşüm sanayi devriminin başladığı döneme göre çok hızlı ilerliyor. Sanayi devriminden bugüne nasıl bir dönüşüm yaşandı, bugün yaşadıklarımız toplumu, emeği ve geleceğimizi nasıl dönüştürecek?

Geçmişten Geleceğe Sanayi Devrimleri

Endüstriyel otomasyonun kökenine inmek için önce sanayi devrimlerini anlamak gerekir:

Endüstri 1.0 (18. yüzyıl sonları - 19. yüzyıl başları): Buhar gücünün kullanımı, el emeğini makineleşmeyle değiştirdi. El emeğiyle yapılan işler artık makinelerle daha hızlı ve verimli bir şekilde yapılmaya başlandı. Makineleşme, insanlık tarihinde büyük bir verimlilik sıçraması sağladı. Ancak elde edilen verimlilik, çalışanların çalışma şartlarına yansı-

madı.

Endüstri 2.0 (19. yüzyıl sonları - 20. yüzyıl başları): Elektriğin kullanımı ve seri üretim hatları (örneğin Ford'un bant üretim modeli), üretimin ölçeğini katladı. Aynı ürünün çok daha kısa sürede, düşük maliyetle üretilmesi mümkün hale geldi. Artı değerın istihdama katkısı 1945'ler sonrasında çalışanların refahına yansıtıldı.

Endüstri 3.0 (1970'ler sonrası): Bilgisayarların ve elektronik sistemlerin üretime entegre edilmesiyle otomasyon çağının ilk adımları atıldı. Programlanabilir mantık denetleyicileri (PLC), fabrikalarda tekrarlanan işlerin insan eli değmeden yapılmasını sağladı. Bant üretiminden esnek üretime geçiş başladı. Yaşanan ekonomik daralmanın etkisiyle sanayileşme, gelişmiş kuzey ülkelerinden emeğin daha ucuz olduğu gelişmekte olan güney ülkelere taşınmaya başladı.

Endüstri 4.0 (2010'lar sonrası): İnternetin, büyük verinin ve yapay zekânın üretim süreçlerine entegre edilmesiyle akıllı fabri-

kalar ortaya çıktı. Cihazlar birbiriyle konuşuyor, makineler öğreniyor, kararlar verile alınıyor. Bu dönemin en belirleyici uygulaması nesnelerin interneti olarak tanımlanan cihazların aktif bir şekilde kullanılmaya başlanmasıdır.

Nesnelerin İnterneti (IoT: Internet of Things), interneti aralarında iletişim ve veri iletimi aracı olarak kullanarak fiziksel ve sanal alanları birleştirmeyi amaçlayan dinamik bir ağ çerçevesi olarak tanımlanır. IoT, sensörler, makineler, araçlar, ev aletleri vb. cihazların internete bağlanarak veri toplaması, bu verileri işleme ve başka cihazlarla iletişim kurması sürecidir. Endüstriyel IoT sistemleri, güvenliğin sağlanması amacıyla genellikle kapalı bir ağ üzerinden iletişim sağlar.

Sanayinin emek maliyetinin ucuz olduğu ülkelere taşınması arttı. Uluslararası haberleşme ve lojistik ağlarının yaygınlaşması, çok uluslu firmaların üretimlerini bütün yerküreye yaymasını sağladı. Bir ürünün markası ile üretildiği ülke arasında bağ kalmadı.

Endüstri 5.0 ya da **Toplum 5.0** (2016 sonrası): Toplum odaklı insansız teknolojiler vizyonuyla, Japonya 2016'da bunu uygulamaya aldı. Endüstri 4.0 Almanya CeBIT fuarında tanıtıldığı gibi, Endüstri 5.0'in felsefesi de 2017'de aynı fuarda Japonya Başbakanı Abe tarafından açıklandı. Abe, teknolojinin toplumlar tarafından bir yardımcı olarak düşünülmesi ve tehdit olarak algılanmaması gerektiğini belirterek; dijitalleşmenin ve robotların etkisini ekonomik, etik, sosyolojik açıdan değerlendirerek Endüstri 5.0 ile insanların makinelerle ve robotlarla ilişkisinin en verimli şekilde sağlanmasını öneriyor.

Endüstri 5.0, üretim ve operasyonel süreçleri yeniden tanımlamak için gelişmiş yapay zeka ile insan tasarımı arasındaki sinerjiyi vurgulayarak endüstriyel alanda farklı bir yaklaşıma işaret ediyor. Bu dönem, Endüstri 4.0'ın teknolojik ilerlemelerinin ötesine uzanıyor ve verimliliği iş gücünün psikososyal ve

bilişsel refahının zenginleştirilmesiyle dengelemeyi amaçlıyor.

Bu dengeyi sağlamak, Endüstri 4.0'ın teknoloji merkezli yöneliminden Endüstri 5.0'in insan merkezli vizyonuna geçişi sağlayacak ve teknoloji ve insan potansiyelinin sinerjisini birleştirdiği bir endüstriyel ekosistem meydana getirecektir.

Avrupa Komisyonu da Endüstri 5.0'i, endüstrilerin yalnızca verimlilik ve üretkenliğin ötesine geçtiği, çalışanların refahına odaklandığı ve yaşadığımız gezegenin sınırlarına saygı duyarak daha geniş refah için teknolojiyi kullandığı bir gelecek olarak öngörüyor. Bu yaklaşım, tek hedef olarak verimlilik ve üretkenliğin ötesine geçen ve endüstrinin topluma katkısını güçlendiren bir endüstri vizyonu sunuyor.

Robotlar Sadece Vida Sıkıyor: Akıllı Otomasyon Çağı

Modern robotlar yalnızca kolu olan makineler değil; kameraları, sensörleri, hafızaları ve öğrenme yetenekleriyle çalışıyor. Görsel verilerle kalite kontrol yapabiliyor, üretimdeki sapmaları analiz edebiliyor, hatta üretim sürecini kendiliğinden optimize edebiliyorlar.

İstihdamdaki Dönüşüm: Kaybolan Meslekler mi, Dönüşen İnsanlar mı?

Yapay zekânın yükselişi, "Acaba işlerimizi elimizden mi alacak?" sorusunu da beraberinde getiriyor. Evet, bazı meslekler otomatikleşiyor. Fakat bu, tarihsel olarak hep böyle oldu: Tarım makineleriyle çiftçi sayısı azaldı ama sanayi işçisi arttı; bilgisayarlarla yazı işleri değişti ama dijital tasarım doğdu. Bugünün farkı şu: Değişim çok hızlı.

Bu hız, eğitim sistemlerini, mesleki dönüşümleri ve sosyal adaptasyonu zorunlu kılıyor. Yani mesele iş kaybı değil, yeni becerilere ne kadar hızlı adapte olabileceğimiz.

Yarının iş gücü; teknik bilginin yanı sıra analitik düşünme, tasarım, etik sorgulama ve insan-makine etkileşimini yönetme becerileri gerektirecek.

İstihdamdaki Dönüşüm ve Sosyal Güvenlik Sistemleri: Robotlar da prim ödemeli mi?

İş gücünün dönüşümü, zaten sıkıntı da olan emeklilik ve sosyal güvenlik sistemlerini de tehdit ediyor. Bu sistemler çalışan insanların ödediği primlere dayanıyor. Emeklilerin sosyal güvenlik giderleri, çalıştıkları dönemde ödedikleri primler yerine aktif çalışanların ödedikleri primlerle karşılanır bir sistemde yürüdüğünden istihdamın sürdürülebilirliği kritik bir öneme sahip. Nüfusun yaşlanma süreci olarak adlandırılan “demografik dönüşüm” sürecinde olan ülkemizde yaşanan, doğurganlık ve ölümlülük hızlarındaki azalma bu önemi daha da artırıyor. Avrupa ülkelerinin bir asırda yaşadığı yaşlanma sürecini Türkiye otuz yılda yaşadı.

Bazı uzmanlar, robotlardan alınacak vergilerle sosyal güvenlik fonlarının desteklenmesini öneriyor. Bu, “robot vergisi” fikrini doğurdu. Yani eğer bir şirket, bir insan yerine robot kullanıyorsa, onun yerine emeklilik ve sağlık katkı payı ödemeli mi?

Bu sorunun kesin bir cevabı yok. Ama şu kesin: Sosyal refah sistemleri, teknolojik dönüşüme ayak uyduracak şekilde yeniden tasarlanmak zorunda.

Otomasyon, insanın yerini almak için değil; onunla birlikte daha güçlü, daha verimli ve daha insani sistemler kurmak için var. Gelecekteki başarı, yalnızca teknolojik değil; etik, kültürel ve toplumsal aklın da rehberliğine ihtiyaç duyacak.

Yapay zeka ve robotik sistemler, bir devrin sonunu değil; yeni bir çağın başlangıcını temsil ediyor. Bu çağda başarı, ne kadar çok makineye sahip olduğumuzla değil, bu makinelerle birlikte nasıl yaşayabildiğimizle ölçülecek.❖

Yaşamın İki Zamanı: Biyolojik Saatimiz ve Toplumun Ritmi

DR. ÖĞR. ÜYESİ ERDAL CAMCI

PERİYOTLAR halinde tekrar eden hal ve davranışlarımız, biyolojik saati akla getirir. Ritim, belirli zaman aralıklarında yinelenen durum veya olaylardır. Bu bağlamda acıkmamız midemizin, uyumamız bedenimizin, kan dolaşımımız için kalbimizin her bir atışı ise kalbimizin ritmidir. Benzer şekilde, her bir vakit namazı da inancımızın manevi bir ritmi olarak değerlendirilebilir. Her bir davranışımız için vücudumuz biyolojik saatini kullanır.

“Andolsun zamana ki, insan gerçekten ziyan içindedir.” (Asr Suresi, 1-2) Zamanı planlamak ve ömür sermayesini dikkatli kullanmak, zamanı bize bahşeden Yaraticı'nın bir öğüdüdür; ancak insan bu konuda sıklıkla ihmalkâr davranarak ziyana uğramaktadır. Biyolojik saatimizi düzenlemek ve diğer insanlarla uyumlu yaşamak, sosyal hayatımızın temel bir gereğidir.

Nasıl ki bir makinede dişlilerin dönme yönü ve devir sayıları diğer parçalarla uyum içindeyse, insan da sosyal hayatında çevresindeki kişilerle uyum içinde olmak durumundadır. Vardiyalı çalışan insanlar, sınırdan nöbet tutan

güvenlik güçleri veya acil serviste sabaha kadar görev yapan sağlık çalışanları gibi kişilerin biyolojik saatleri, toplumun geneline göre farklılık gösterebilir. Ancak, toplumun büyük bir kesimi gün doğumundan akşam saatlerine kadar aktif olduğundan, bireylerin bu zaman dilimlerine uygun olarak biyolojik saatlerini ayarlamaları ve toplum hayatının uyumlu bir şekilde devamı için azami gayreti göstermeleri beklenir.

Biyolojik saatin bozulması, vücutta kimyasal ve fizyolojik dengesizliklere neden olduğu gibi sosyal sorunlara da zemin hazırlayabilir. Örneğin, biyolojik ritmini ayarlayamayan bir kişinin randevularına zamanında yetişememesi, hem kendisine hem de başkalarına zaman kaybettirerek telafisi zor durumlara yol açabilir.

Araştırmalar, insan bedeninin günlük aktiviteleri için en uygun zaman dilimlerini ortaya koymuştur. Örneğin; kahvaltı için ideal saatler, spor yapmanın verimli ya da sakıncalı olabileceği zaman aralıkları veya tıbbi müdahaleler için en az risk taşıyan anlar bu bilimsel

tespitler arasındadır. Tüm bu bulgular, vücudumuzun biyolojik saatiyle ne kadar yakından ilişkili olduğunu göstermektedir.

Başarıya ulaşmak için hem genel çalışma ritmimizde hem de özel işlerimizde biyolojik saatimizi dikkate alarak bir düzen kurmak şarttır. Nitekim Ord. Prof. Dr. Ali Fuat Başgil, gençlere başarılı olmanın yollarını anlatırken, çalışmak için ideal bir yer veya zamanın beklenmemesi gerektiğini ifade eder. Çalışmanın türüne ve yoğunluğuna göre uygun zaman dilimlerinin belirlenmesinin ise kişinin kendi yapısına, yani biyolojik ritmine bağlı olduğunu belirtir.

Toplumsal ritim kavramı, zamansal açıdan gün, hafta, ay ve yıl gibi takvimsel düzenlemeleri içerir; bunlar da birer ritim örneğidir. Akşam karanlığı çöktüğünde sokak lambalarının yanması, mevsimlik iş ve işçi hareketliliği bu ritme bağlıdır. Çalışma kanunları ile toplumda asgari ve azami çalışma saatlerinin belirlenmesi de bu ritmin düzenlenmesi anlamına gelir. Nesillerin yetiştirilmesi, geleceğe yönelik en önemli toplumsal ritimlerden biridir. Moda, ya da modern ifadesiyle ‘trend’, toplumun tüketim tercihlerinin belirli aralıklarla değişmesini ifade eder ve bu da ekonominin bir ritmidir. İletişimin baş döndürücü bir hızla gelişmesi, bilgiye anında erişim ve hayatın temposunun artması, bizlerde zamanın daha hızlı aktığı algısını oluşturmaktadır.

İnsanlığın önderi Hz. Muhammed (sav), adeta bu günleri öngörerek şöyle buyurmuştur: “Zaman o kadar hızlanır ki, bir sene bir ay gibi, bir ay bir hafta gibi, bir hafta bir gün gibi, bir gün bir saat gibi, bir saat de bir ateş kıvılcımı (gibi çabucak gelip geçer) olur.” (Bkz. Tirmizi, Zühd, 24)

Sonuç olarak, bedenimizin ritmi fiziksel sağlığımızı, toplumun ritmi ise genel olarak toplumsal sağlığı doğrudan etkiler. Bu olgular, gelecekte de önemini koruyacak, dikkatimizi çekmeye devam edecek ve üzerlerinde daha fazla bilimsel ve sosyal çalışma yapılmasını zorunlu kılacaktır.❖

Tefekkürname

Dünyanın Adaleti

MEHMET SİNAN

SADECE insan merkezli ve dar çerçevede olsa da en meşhur adalet tanımı suçluyu cezalandırmak ve mazlumun hakkını zalimden almaktır. Odağı genişletip kâinat merkezli bakarsak her şeyin hakkını vermek, intizamı korumak, hikmetle iş yapmak gibi amaçlar da adaletin tanımı içerisine girer.

Kainattaki umumi tecelli, her mahlukun, her hareketin ve her hadisenin belirlenmiş ölçüler içerisinde, kurallara uygun olarak meydana gelmesi şeklinde görünür. Güneşin, dünyanın ve ayın hareketleri bellidir; gelecekteki herhangi bir gün için Güneşin ne zaman doğup ne zaman batacağı, ayın konumu ve şekli hesaplanabilir. Dünyanın ve diğer gezegenlerin yer çekimleri, atomların elektron sayıları, birbirleri ile ilişkileri bellidir. Mesela bir oksijen atomu iki hidrojenle birleşince su, bir karbonla birleşince zehirli bir gaz meydana gelir.

Bu kuralların kesin olması ve tüm kâinata geçerli olmasının yanı sıra genel intizama uygun olmaları, hikmetli bir hükümdarın

emri ile gerçekleşen mutlak bir adaleti gösterir. Kainattaki adalet, muhakeme edilmiş, hükme bağlanmış, hiçbir mahlukun kendisi için belirlenmiş olan hal, hareket ve tavrın dışına çıkamayacağı, “Kevni Şeriat” olarak isimlendirilen kurallarla tecelli eder. Bu manada kainattaki her şey hem mahluk olarak hem kul olarak aynı şeriate tâbidir.

...

İnsan merkezli bakıldığında adalet mana ve suret olarak farklı görünür. Mutlak adaletin insanlar için zorlayıcı ve belirleyici olmamasının ana sebebi insanın hem akıl ve irade hem de nefis sahibi olmasıdır. İnsana akıl ve irade verilmesinin hikmeti, onun kulluğunun diğer mahlukatın ibadetlerinden daha kıymetli olmasıdır. Akıl ve irade ise özgür olmazsa hikmetsiz olur. Bir işi mecburen yapmakla bilerek ve isteyerek yapmak aynı kefedede tartılamaz. İnsana uymamayı tercih edebileceği emirler ve onu sınırlamayan yasaklar konulmasının hikmeti budur.

Bununla birlikte, inanan-inanmayan, ahlaklı-ahlaksız, zalim-mazlum demeden

tüm insanların ölmesi, çürüyüp toprağa karışması, yani eşit hale gelmesi adaletin manasıyla nasıl açıklanacak, kâinata bu kadar kesin ve keskin görünen ilahi adalet, insanlar için nasıl tecelli edecektir?

Adaletin dünyada gerçekleşmemesi ilk bakışta hikmetsiz görünse de yeniden dirilme, hesap günü, Mizan, Sırat, Cennet, Cehennem gibi birçok hakikatin başlıca sebebidir. Yani adalet tamamen dünyada gerçekleşirse ahiret hikmetsiz görünecektir.

Bir başka sebep ise dünyanın zaman ve zemin olarak böyle bir tecelliye mazhar olamamasıdır. Dünyanın ve dünya hayatının mutlak adalete kabiliyeti yoktur. Çünkü insan küçük bir fiil ile çok büyük ve dünyada telafisi olmayan yıkımlara sebep olabilir.

Bir cinayet vakasını ele alalım ve bu örnek çerçevesinde dünyadaki adalet sistemlerini değerlendirelim: A şahsı (35), B şahsını (25) bıçaklayarak ölümüne sebep olmuştur. Bu durumda adalet nasıl sağlanacaktır?

Dünyada bir adalet sisteminin elinde olabilecek en etkili metot “kısas”tır. Ancak kısas yapıp A şahsı idam edilse bile adaletin sağlanacağı şüphelidir. A, cezalandırılmıştır ama B'nin kaybı telafi edilememiştir. A şahsı birden fazla cinayet işlemişse problem daha karmaşık ve çözümsüz hale gelecektir. Ayrıca her durumda A, B'den on yıl fazla yaşamış olacaktır. Üstelik öldürülen sadece B olsa bile bir fiille çok sayıda cinayet işlenmiş olur. A şahsı B'nin hem kendisini, hem anne ve babasının evladını, çocuklarının baba ya da annesini, kardeşlerinin abi, abla ya da küçük kardeşini öldürmüş olmaktadır. Daha çok uzatılabilecek bu listedeki şahısların mağduriyetini telafi edecek bir adalet sistemi bu dünyaya sığmaz; gerçek adalet için Cennet, Cehennem ve Ebediyet lazımdır. Yani gerçek adalet ahirete bırakılmaktadır.❖

HAZIR CEVAPLAR

HAZIRLAYAN: PINAR ÇAĞLAR

KİTAP NEYE YARAR?

Kurtubalı âlim El-Hadram, açık artırmayla yapılan kitap satışında, bir eseri almak ister. Fakat kitabın fiyatı, hem alış gücünü hem de kitabın gerçek değerini aşar. Kitabı alan kişi yanındakilere sevinçle şöyle der: “Kütüphanemde bir kitaplık boş yer vardı. Ve bu kitap, tam o boşluğu dolduracak büyüklükteydi.”

Kitabı zihnindeki değil de kitaplığındaki boşluğu doldurmak için aldığı duyan ve buna canı sıkılan El-Hadram, oradan uzaklaşırken şöyle mırıldanır:

“Dişi olmayan fındık yiyemez ki...”

ZİYARET SEBEBİ

Pakistan eski Cumhurbaşkanı Ziya Üli Hak, Türkiye'ye sık sık ziyarete gidince ülkesindeki bazı muhabirler: “Türkiye size davet göndermediği halde, neden sürekli ziyarete gidiyorsunuz?” deyince, Ziya Üli Hak şu anlamlı cevabı verdi:

“İnsan kardeşinin evine davet ile mi gider.”

NE YAPSIN MAHİR?

Mahir adında çalışkan bir öğrenci, edebiyat öğretmeni Tahir ül-Mevlevî'den zayıf not almış ve sınıfın tahtasına şöyle yazmıştı:

“Vermezse Tahir, ne yapsın Mahir.”

Tahir ül-Mevlevî sınıfa girip yazıyı görünce hemen altına şöyle yazar:

“Çalışsa Mahir, esirger mi hiç Tahir!”❖

“Yalnızlık” Yolumuza Pusu Kurmuş Beklemekte!

İBRAHİM KÖROĞLU

BAŞROLLERİNDE Kevin Spacey ve Demi Moore’un rol aldığı ‘Oyunun Sonu’ isimli film, 2008 yılında Amerika’da başlayan ve üç yıllık süreçte yaklaşık 200 bankanın batmasına neden olan Finans (Mortgage) Krizini ve Lehman Brothers’ı animsatan bir yatırım bankasında yaşananları anlatıyor. Filmin başında, hiç acımadan işten çıkarttığı yüzlerce insan için değil de o günlerde kanser olduğunu öğrendiği köpeğine üzülen bir bölüm başkanını izliyoruz.

Köpeği ile yalnız yaşayan bu adam, onun için her ay 1000 dolar harcadığını söylüyor bir sahnede. Kevin Spacey’in canlandığı bu karakter, işten henüz çıkarılmamış olanlara bekledikleri açıklamaları yapmak için salona giriyor ve kendisini alkışlamalarını isteyerek başlıyor konuşmasına. Özet olarak dediği şu:

“İşten çıkartılan kişiler sizin için, sizin daha çok kazanmanız için, kariyeriniz için büyük fırsat. Bu fırsatı iyi değerlendirin.”

Ve ardından kendisini tekrar alkışlatarak ayrılıyor salondan. Bir sonraki sahnede, hayvan hastanesinde ziyaret ettiği köpeğine sarılmış ağlarken görüyoruz kendisini.

Bu adam çok modern, çok başarılı ve çok sosyal bir insan, fakat aynı zamanda çok yalnız.

Henüz hiçbirini seyretmediğim ‘John Wick’ isimli film serisinde, öldürdüğü kişi sayısı 439’u bulan kahramanımız da köpeğinin intikamı için öldürmüş o kadar insanı. O da eşini kaybetmiş, başka birini sevmemiş ve köpeği ile yaşayan yalnız bir adam.

Haberlere göre, Amerika’da ve Avrupa ülkelerinde köpek sahibi olanlar, çocuk sahibi olanlardan daha fazla. Bunun yanında, çocuk olsun olmasın her evde mutlaka bir köpek olduğu belirtiliyor.

Alışveriş kataloglarında çocuk ürünlerinden çok köpek ürünleri yer alıyor. Köpekler için tasarlanmış ürün çeşitliliği ve onlar için harcanan rakamlar konunun hangi boyutla-

ra ulaştığını da gösteriyor.

Köpek karyola ve yataklarından, küvetlerinden tutun da köpek kreşlerine ve hastanelerine, onlara özel parfümlere kadar insanı şaşırtan, dünyada milyonlarca çocuğun sahip olamadığı lüks ürünler var. (Bu ülkelerin iyi yanı, başıboş köpekler sorununu çözmüş olmaları. Ülkemizde bu sorun hâlâ çözülmemiş değil.)

...

Bireyselleşen ve yalnızlaşan insan, içindeki boşluğu, bir köpeğin sadakati ve bağlılığı ile dolduruyor. Bu durum, zamanla insana olan sevgi ve acıma hissini de yok olmasına neden oluyor.

Bu yüzden olsa gerek Amerika’nın ve Avrupa ülkelerinin dünyada yaptığı ya da desteklediği katliamlarda milyonlarca insanın öldürülmesi çok da umurlarında olmuyor.

Konu bizde de neredeyse bu aşamaya gelmiş durumda. Yakın zamanda bir ödül töreninde, binlerce çocuğun katledilmesine tepki göstermek yerine, evde onu bekleyen köpeği kadar şanslı olmayan köpeklerle dair konuşma yapan bir komedyene şahit olduk ve irkildik.

İnsana yakışan, hayvanları sevmek ve onları korumak elbette. Fakat sevmenin de sevmemenin de aşırısı, insanı insanlıktan çıkartıyor.

İngiltere’de yaşayan bir tanıdığıma göre; toplumsal duyarlılık açısından köpekler birinci sıradaymış. İkinci sırada eşcinseller, üçüncü sırada kadınlar ve çocuklar geliyormuş. Dördüncü sırada olan erkeklerin fitratını korumakta zorlandıklarını ve sayılarının her geçen gün azalmakta olduğunu, beşinci sıradaki yaşlılara ise köpekler kadar değer verilmediğini belirtiyor. İlginç olan, bu yaşlıların çoğunun yalnız yaşaması.

İngiltere’de 2018 yılında kurulan Yalnızlık Bakanlığı bütün bu tespitleri kanıtıyor aslında. Öncesinde yapılan ‘Yalnızlık Seviyesi Ölçümü’nde şu sorular baz alınmış:

- Ne sıklıkla kendinizi yalnız hissediyor-

sunuz?

- Ne sıklıkla dışlanmış hissediyorsunuz?
- Ne sıklıkla arkadaşlıktan yoksun olduğunuzu hissediyorsunuz?

Bu ölçümde 9 milyon insanın yalnız olduğu tespit edilmiş. Yaşlılar ve eşcinseller çoğunluğu oluşturuyor. Yaklaşık 200.000 yaşının 12 ay boyunca hiç kimse ile tek kelime konuşma imkânı bulamadığı da rapor edilmiş.

İntihar vakalarının artmasına ve toplum sağlığının bozulmasına da neden olması, Yalnızlık Bakanlığının 2021 yılında Japonya’da da kurulmasına sebep oldu.

Uzmanlara göre kısa süren yalnızlığın yararları bile var fakat uzun süren—kronikleşmiş—yalnızlığın zararları, sandığımızdan çok daha fazla:

- Stres hormonu salgılanmasına neden oluyor.
- Bir paket sigaraya eşdeğer bir zarar oluşturuyor.
- Obeziteden daha tehlikeli.
- Beyin, yalnız kalmayı ölümcül bir risk olarak görüyor.
- Bağışıklık sistemimizi bozuyor.
- Felç ve koroner kalp rahatsızlığı riski oluşturuyor.
- Beyni olumsuz etkiliyor ve karar verme yeteneğini azaltıyor.
- Öğrenme ve hafıza performansını düşürüyor. Unutkanlık yapıyor.
- İnsanları intihara meyilli hale getiriyor.

...

Uzun süreli yalnızlıklarda düşülen korunç bir tuzak daha var, o da sosyal medya tuzağı. Sosyal medyada onlarca arkadaş, binlerce takipçisi olduğunu ve sosyalleştiğini düşünerek yalnızlığının acısını geçici olarak azaltan birçok insan, bu tuzağa düşüyor.

Uzmanlara göre bu durum, sorunu uyuşturarak ileride daha da büyümesine neden olacak aldatmacadan başka bir şey değil.

Ülkemizde de yalnız yaşamayı tercih

eden insanların sayısında artış var. Gençlerimizin önemli bir kısmı daha lisedeyken bunun hayalini kuruyor.

Üniversiteyi aileden uzak bir yerde okumak ve sonrasında da eve dönmeyip 1+1 ölçekli bir dairede yalnız yaşamak istiyorlar.

Bu arada ülkemizde çocuk yerine köpek bakmayı tercih eden; yaşlılarına, köpeğine gösterdiği özeni göstermeyenlerin artış oranları ile veteriner kliniği ve pet shop sayısının artış oranları aynı düzeyde.

Evlad vefasızlığı da çığ gibi büyüyor. Her geçen gün daha bir Avrupalı oluyoruz sanki...

Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığımız var fakat ayrıca bir 'Yalnızlık Bakanlığı'nın kurulması faydalı olacaktır. Bunun için henüz erken denilmemeli çünkü çok yakında "evde bekleyeni sadece bir köpek olan" insanlar çoğunluğu oluşturacak gibi görünüyor.

Tarih boyunca idam edilmek dışında, suçlulara verilen en büyük cezanın insanlarla fiziksel bağın kesilmesi (hücre cezası) olduğu belirtiliyor. Bu nedenle insan beyninin ve kalbinin diğer insanlarla fiziksel bir bağ içinde olma ihtiyacı olduğunu ve ne hayvan bakmanın ne de sosyal medyada oluşan sanal bağların bu fiziksel bağın yerini tutamayaçağını asla unutmayalım.

Orhan Veli Kanık, 'YALNIZLIK ŞİİRİ' ile bunu çok güzel ifade etmiş:

*Bilmezler yalnız yaşamayanlar,
Nasıl korku verir sessizlik insana;
İnsan nasıl konuşur kendisiyle;
Nasıl koşar aynalara,
Bir cana hasret,
Bilmezler.❖*

Keşfedilmeyi Bekleyen Definelerden

Hayıt Bitkisi

PROF. DR. METİN BÜLBÜL

HAYIT BİTKİSİ (Vitex agnus-castus), yaygın olarak iffet ağacı ve keşiş biberi adlarıyla bilinen bir bitkidir ve bu bitki Orta Asya, Akdeniz ve Güney Avrupa bölgelerinde yetişir. Ortalama 1,5 m ila 2 m boyunda büyüeyebilen, yaprak dökken ağaç veya büyük bir çalıdır. Kök, yaprak, çiçek ve meyveleri tıbbi olarak kullanılabilir. Yazdan sonbahara kadar çiçek açar ve karabiber benzeri dört tohum taşıyan mor-böğürtlen renğinde meyveleri şifa kaynağı olarak kullanılır.

Hayıt tohumlarından üretilmiş ekstratler ve sıvı özütleri 2500 yıldan beri Mısır, Yunan, İran ve Roma'da çeşitli jinekolojik sorunlar ve kadın hastalıklarının tedavisi için kainat eczanesinden alternatif ilaç olarak kullanılmışlardır.

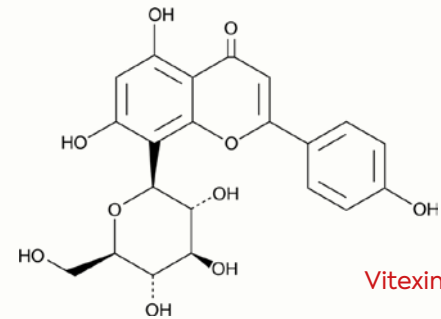
Günümüzde ise Hayıt bitkisinin standart ekstratleri, ağırlıklı olarak ABD'de adet öncesi sendromları (PMS) ve diğer kadın hastalıkları için tamamlayıcı ve alternatif tıpta en çok kullanılan bir ürün olarak yer almaktadır.

Avrupa İlaç Ajansı ve Alman sağlık otoriteleri de; Hayıt standart bitki ekstratlerinin adet döngüsünü düzenleme ve adet öncesi ağrıları tedar-

etmedeki yararlı etkisini onaylamıştır. Avrupa ve Kuzey Amerika'da ise akne, sindirim sorunları, kısırlık gibi diğer farklı bozuklukların tedavisinde ve emzirme desteği için uygun bir alternatif olarak kullanılmaktadır.

Hayıt bitkisi meyveleri; uçucu yağlar, flavonoidler, glikozitler, agnusid, izoflavonoidler ve fenolik bileşikler gibi diterpenoidler de dahil olmak üzere çok çeşitli kimyasal bileşenlerle donatılarak yaratılır. En önemli tıbbi bileşen de vitex ve vitex türevi bileşenlerdir.

Bu bitkinin jinekolojik problemlerinin çözümüne destek olması yanında Yaratıcının

"Bir şeye çok hikmetler ve faydalar takması" sırrınca, diğer faydalı etkileri olarak antioksidan, kimyasallara karşı koruyucu, bağışıklık artırıcı, tümör dağıtıcı, antimikrobiyal, kemik onarıcı ve iyileşmesini artırıcı, epilepsi-migren azaltıcı ve iltihap dağıtıcı özellikleri de vardır.

Diğer bitkilerde olduğu gibi Hayıt bitkisinin de Yaratıcının kainat eczanesinde araştırılmayı bekleyen binler şifalı ve faydalı özelliklerini saklamaktadır. Bunlar üzerinde çalışılarak hem en etkili dozda şifalı ürünleri yapmak ve bu ürünler ile hem şifaya vesile olmak ve hem ilaçların yan etkilerinden kurtulmak ve hem de bununla birlikte Yaratıcının isimlerine bir ayna olmak mümkün olacaktır.

Keşfedilmeyi bekleyen defineleri ortaya çıkarmada hem ülke ve hem de insanlık olarak tez zamanda yol almak dileklerimizle...❖

Kaynaklar:

1. Ono M, Eguchi K, Konoshita M, Furusawa C, Sakamoto J, Yasuda S, ve diğerleri. Vitex agnus-castus meyvesinden elde edilen yeni bir diterpenoid glikozit ve iki yeni diterpenoid. Kimya Eczacılık Bülteni (Tokyo) 2011;59:392-6.
2. Mancho P, Edwards QT. Adet öncesi sendromuna karşı iffet ağacı. Amerika Birleşik Devletleri'nde gelişen bir terapi. İleri Hemşirelik Uygulaması 2005;13:43-4, 46.
3. Li S, Qiu S, Yao P, Sun H, Fong HH, Zhang H, ve diğerleri. Popüler Avrupa tıbbi bitkisi Vitex agnus-castus'un meyvelerinden elde edilen bileşiklerin NADP (H): Kinon oksidoredüktaz tip 1 indüksiyonu yoluyla kemoprevansiyonda kullanımı. Kanıta Dayalı Tamamlayıcı Alternatif Tıp 2013;2013:432829.

Sen Hayretinle Büyüksün

ÖMER SEVİNÇGÜL

SANA bir çocuk gözü gerek, her şeye hayretle bakacak. Bir zamanlar çocuktun, görürdün. Büyüdün, kör oldun. Sana bir çocuk dili gerek “Niçin?” diye soracak. Bir zamanlar çocuktun, sorardın. Büyüdün, unuttun.

Düşünmez, sormaz oldun. Harikalar perdeleni. Nereden mi biliyorum? Kendimden!

Kimyada üstadımız, arı. Dokumacılıkta önderimiz, örümcek. Yüzmede modelimiz, balık. Uçmada pirimiz, kırlangıç. Koşuda birinci, antilop. Uzun atlamada şampiyon, çerkege... Ne sihirdir ne keramet, birer mucize bunlar!

Güzel bak, güzel gör!

Sana hayret yakışır!

Bir çocuk yaşamalı içinde. Sesinde bahar taraveti, papatya gözlerinde merak, kelimelerinde fırından yeni çıkmış taze ekmek kokusu, yumuk ellerini gamzeli yüzüne dayayarak sürekli sormalı.

Esen rüzgârların sesi ne söylüyor? Hüzünün rengi ne? Sevincin kokusu nasıldır? Kim yazdı ümidin şiirini? Kim boyadı mevsimleri?

Kim yapar yumurtadan kuşu, topraktan kirazı, yoncadan sütü?

Hangi ustadır bulgur pilavından, kuru fasulyeden kalp, beyin, göz, kulak, burun, dil yapan? Fırında kavrulmuş ekmek insanda nasıl hayat buluyor?

Havaya her gün milyarlarca ton su pompalanır, bulut olur. Bulutlar rüzgârlarla taşı-

nır kurak beldelere.

Yağmur rahmetin resmini çizer havaya. Yağan serinliktir, temizliktir, berekettir. Hava ağlar, yer güler.

Her şeyde bir parça yağmur vardır. Dağda pınar, dalda elma, annede süt, damarda kan, âşıkta gözyaşıdır, hayat sudan yaratılır.

Yağmur yağıyor, seller akıyor ama sen bakmıyor, görmüyorsun. İşin başından aşkın. Ekranın büyüüne kapılmışsın.

Kafan bir odun deposu adeta, lüzumsuz malumatın işgali altında. Bir ateş ver ona, üfür dumanını, savur külünü, belki nura dönüşür!

...

De bana, yağmur hangi dilde yağar? Kaç derecedir pişman bir kalbin ortasında yanan ateş?

Toros dağlarında doğan Yörük kızının ilk feryadını kim işitir? Kimdir, annesinin kalbinde şefkat, göğsünde süt pınarı akıtan? Yılan niçin yutmaz yavrularını?

De bana, dağ, deniz, ova nasıl sığıyor kafana? Hayalindeki dünyayı hangi gözünle görüyorsun? Yağmur damlasıyla yaralanan gül nasıl kanar?

De bana, bir odunu yaparak dünyaya açılan çiçekler için ispinoz kuşu hangi şarkıyı söyler? Mavi göklerde yürüyen bulutlar sana ne düşündürür?

Gece gökler var simsiyah, yüzünde yıldızlar gezer. Gündüz denizler var masmavi, içinde gemiler yüzer.

Denize bakmaz mısın, baktınsa görmez misin? Dalgalı mavi perdenin arkasında olanı aklına getirmez misin?

Gözlerini asfalta dikerek yürürken görüyorum seni, başını kaldırıp da bakmıyorsun semaya. Sen bakarsan o da bakacak yıldız gözünüyle, gülümseyecek ay yüzünüyle.

Hayret makamına yüksel de seyret, neler var cihan sergisinde? Ekranlara bedel şu âlemin sayfalarını oku da gör ne haberler geliyor ötelere?

Ne cevherler gizli sende! Ülfet etmiş, alışmışsın. Biliyorum sanıyor, düşünmüyorsun.

Kelime fabrikası olan ağızına baksana bir! Kelimelerin kanat çırpıyor hava âleminde, kulaklara konuyor, akıllara, gö-nüllere giriyor.

Sesleri kalıplara koyup uçuruyorsun havaya kuşlar gibi. Kuşlar ki kalpten kalbe postacılık ediyor, sevgi, korku, kaygı, neşe, müj-de taşıyorlar.

Her konuşmada besteler yapıyorsun. Ses sistemin bir saza benzemiyor mu?

Beden sarayında oturuyor, göz penceresinden bakıyorsun dünyaya. Bir de görsen ya!

Etrafın harikalarla dolu. Uçak, sinekten utaniyor. Tren, kırkayaktan hayâ ediyor. Vapur, balinaya hayran. Robot, insana özeniyor.

Hayretle bakmazsan tavuk sadece tavuktur, bakarsan yumurta makinesi olur.

Şu melek huylu koyun yalnız koyundur gözünde, baktın mı süt fabrikası olurverir.

Bakarsan fark edersin güneşin hiç sönmeyen bir lamba ve soba olduğunu. Dünyanın ilk takvimi meğar ay imiş, dersin.

Ah ülfet! Nice harikaları sen perdeledin. İnsanı sen mahrum ettin hikmetten.

Halbuki tefekkür hayretle başlar!

...

Burnun yağmurlu bir günün toprak kokusunu unutalı yıllar oluyor. Bahçelerden esen rüzgârlar saçlarını savurmuyor artık.

Tepelerde çiğdemler sen görmeden yeşeriyor, büyüyor, ölüyor.

Yeni doğan kuzular titrek bacaklarının üstüne kalkarak annelerini emmeye çalışırken yanlarında değilsin.

De bana, çiçek açan bir şeftali ağacını en son ne zaman gördün?

İncecik bitkilerden gıda emen iri karpuzlarla dolu bir tarlayı hayretle temaşa etmiş miydin? Bu narin teller şu kocaman kütleleri nasıl besliyor, bu şirin karpuzun şekeri şu tatsız topraktan nasıl çıkıyor, dışı niçin yeşil de içi kırmızı diye sormuş muydun? Özenle çekirdekler dizen, genlerinde kaderler yazan kim, dedin mi?

En son ne zaman kullandın hayret nidasını? Kimlere hayret ediyorsun ya da nelere?

Elindeki beş topu birbirine dokundurmadan beş dakika döndürene şaşarak bakıyor, fakat gezegenleri güneşin etrafında milyarlarca senedir birbirine çarptırmadan döndüren kudrete dönüp bakmıyorsun bile.

Resmini güzel yapanlara hayran oluyor, seni sen yapanı hatırlamıyorsun. Eşsiz bir sanat eseri olan yüzünü görüyor ama görmüyorsun sanatkârını. Sormuyorsun, kim? İçindeki çocuk kan uykularda.

Sormayı çocuktan öğren. Çocuk gözünüyle gör dünyayı. Bakışın neye dokunursa altın olacak o. Güzelce bak ki, görebilesin güzellikleri.

Sorularla yaşarsan, cevaplarla coşarsın!❖

Şükrüne Şükürler Senin

ÜMİT ŞİMŞEK

EY GÖKLERİ ve yeri ve içindekileri yoktan yaratan Rabbim, Ben bir hiçtim. Beni Sen kudretinle yarattın. Bana Sen vücut verdin, hayat verdin, ruh verdin.

Bunları Sen bağışlamasaydın eğer, hiç kimse beni hiçlikten ve yokluktan çıkarıp bu dünyaya gönderemezdi.

Ben bir anne ile babadan doğdum. Ama ben dünyaya gözümü açmadan önce, onlar da nasıl bir bebek beklediklerini bilmiyorlardı. Bana Sen, kendi diletiğin gibi bir suret verdin. Bana, dünyada hiç kimseye vermediğin bir sima verdin: Âlemlerin Rabbi benim yüzümden, sadece bana ait bir eserini nasıl işlemiş, göreyim ve göstereyim diye.

Bana göz verdin, Senin eserlerini göreyim diye. Bana kulak verdin, Senin yarattıkların seni nasıl zikrediyor, işiteyim diye. Bana akıl verdin, Seni bulayım diye. Bana dil verdin, Seni zikredebeyim diye. Bana kalb verdin, Seni seveyim diye.

Dünya ve âhiretin bütün nimetlerini önüme serdin. Ve bana bir arzu verdin: Senden isteyeyim diye. Vermek istedin. Çünkü vermek Senin şânındandır. Onun için bana istemeyi öğrettin.

Aldığım her nefes Senin rahmetindedir, yâ Rabbi. Eriştığım her nimet Senin ihsanıdır, yâ Rabbi. Neş'em, sevincim, mutluluk ve huzurum hep Sendendir, yâ Rabbi.

Senin gizli ve açık nimetlerinin sayısını bilemem, hayal bile edemem. Bilsen de saymakla bitiremem, yâ Rabbi.

Yalnız, üzerimdeki en büyük nimetini bilirim: Bana şükretmeyi öğreten de Sensin, yâ Rabbi.❖

Kuruyan Topraklar İçin Çölleşme ile Mücadelede Ahlaki Bir Çağrı

PROF. DR. FATİH SATIL

1994 yılında Birleşmiş Milletler, dünya genelinde hızla artan toprak bozulması, çölleşme ve kuraklık sorunlarına dikkat çekmek amacıyla, 17 Haziran'ı "Dünya Çölleşme ve Kuraklıkla Mücadele Günü" olarak ilan etmiştir. Bu tarih, aynı yıl kabul edilen "Birleşmiş Milletler Çölleşmeyle Mücadele Sözleşmesi"nin imzaya açıldığı gündür ve her yıl, dünya kamuoyunu dünya genelindeki bu çevre problemine karşı bilinçlendirmek için bir fırsat olarak değerlendirilir.

Kuruyan bir toprak, sadece bir ekosistem kaybı değil; aynı zamanda insanın doğaya karşı sorumluluğunu ihmal etmesinin bir sonucudur aslında. Bugün, dünyanın yaklaşık üçte biri kurak veya yarı kurak ekosistemlerden oluşuyor ve bu bölgelerde yaşayan milyarlarca insan, toprağın bereketini kaybetmesiyle gıda ve su güvencesizliği, göç ve yoksulluk gibi sorunlarla karşı karşıya kalıyor.

Oysa insan, yaşadığı çevrenin sadece bir parçası değil onun emanetçisi konumundadır. Bu emanet, bilinçli ve ölçülü bir yaşam

tarzını, yani israf etmeme ve doğadaki kurulu dengeyi gözetme sorumluluğunu da beraberinde getirir.

Çevre ahlaki disiplini tam da bu noktada devreye giriyor. Batı kaynaklı olan insan-merkezli (anthropocentric) yaklaşımlar, doğayı yalnızca fayda üzerinden değerlendirdiği için bugünkü çevre felaketlerinin temel sebeplerindendir. Oysa İslami bakış açısıyla doğayı kendisi için bir değer olarak görme fikri (ecocentric) hem sürdürülebilirliği hem de adaleti tesis edebilir. Çünkü doğa, insanın mülkü değil ona verilmiş bir emanettir.

Kur'an-ı Kerim'de ekolojik bozulmaya karşı açık bir ikaz yer almakta ve Rûm Suresi 41. ayette şöyle buyrulmaktadır: "İnsanların kendi elleriyle yapıp ettikleri yüzünden karada ve denizde düzen bozuldu; böylece Allah, dönüş yapsınlar diye, işlediklerinin bir kısmını onlara tattırıyor." Bu ayetin, karada ve denizde bozulmanın ortaya çıkmasıyla ilgili kısmı hakkında tefsirlerde; "Karada ve denizde kasırga çıkması, bazı arazilerin bitki

bitirmez duruma gelmesi ve tatlı suların tuzlu su haline dönüşmesi, gerek şehirlerde gerekse kırsal kesimde bozulmanın yaşanması, kaynak sularının azalması, kıtlık, yangın, sel gibi felâketlerin ve ölümlerin çoğalması" biçiminde yorumlanmıştır.

Bugün çölleşmeye karşı alınabilecek en güçlü tedbir, toprağa sadece bir meta gözüyle değil; bize verilen bir emanet olarak bakmak ve bu bilinçle davranmaktır. Toprağı yağmalayan değil, işleyen; suyu hoyratça tüketen değil, hikmetle kullanan; ağacı kesen değil, gölge veren bir dost gibi gören insan modeline muhtacdır. Peygamber Efendimiz (sav), "Kıyametin kopacağını bilseniz bile elinizdeki fidanı dikin" buyurarak her durumda doğaya karşı sorumluluğumuzu hatırlatmış ve çevre bilincine zamanlar üstü bir yön çizmiştir.

Çölleşmeyle mücadele sadece hükümetlerin, kurumların veya çiftçilerin değil herkesin görevidir. Evimizdeki suyun nasıl kullanıldığından, tarlaya atılan ilaca, çöpe attığımız ekmekten satın aldığımız ürünün üretim sürecine kadar her tercihimiz bir ahlaki seçimdir. Kapitalist tüketim kültürünün bize dayattığı "benimse kullanırım" anlayışının, yerini "emanet edileni korurum" anlayışına bırakması için, insanlara anaokulundan itibaren bilinç aşılanmalıdır.

Sonuç olarak, toprağa, suya ve tüm ekosisteme yönelik tutumumuzu gözden geçirmek hem bugünümüzü korumak hem de gelecek nesillere yaşanabilir bir dünya bırakmak adına hayati önemdedir. Her birey, yaşamının her alanında doğaya karşı duyarlı davranarak bu küresel mücadelelerin bir parçası olabilir. Unutulmamalıdır ki, toprağa sahip çıkmak, aslında kendi hayatımıza ve insanlığın ortak geleceğine sahip çıkmaktır. Bugün, toprakla yeniden barışmak, onu korumak ve yeşertmek için bir adım atalım. Çünkü bu dünya bize miras değil, gelecek nesillere bırakılacak bir emanettir.❖

Allah Resulü'nden Müjdeli Haberler

HAZIRLAYAN: İBRAHİM YARDIM

Resulullah (asm) buyurdu ki:

"Müminde imanın yeri, at ile onun bağlandığı kazığın hâline benzer: At yayıldığı yerde dönüp dolaşıp bağlı olduğu kazığa yaklaştığı gibi, mümin de gafletle bazı hatalar işler, sonra tövbe ile (mânen) bağlı olduğu imana geri döner."

(Ahmed bin Hanbel, Müsned, 18/86)

Zeyd bin Erkam (ra) naklediyor:

Hz. Peygamber buyurdu ki:

"Ben size iki emanet bırakıyorum.

Onlara sınımsız sarılırsanız asla sapıtmazsınız. Allah'ın kitabı Kuran ve Allah Rasulünün sünneti..."

(Rudanî, Cemu'l-Fevaid, I, s. 43, h. no: 126-127)

Hz. Ebû Mûsâ'dan (ra):

Allah Resulü sallallahu aleyhi ve sellem buyurdu:

"Her Müslümanın sadaka vermesi gerekir."

Denildi ki: "Ya bulamazsa?"

"İki eliyle çalışır, kendisine harcar, hem de tasadduk eder" buyurdu.

"Bunu da yapamazsa?"

"Yorgun ve ihtiyaç sahibine bedenlen yardım eder."

"Bunu da yapamazsa?"

"İyiye ve hayrı emreder."

"Bunu da yapamazsa?"

"Kötüden nehyeder (men eder); işte bu (da) bir sadakadır," buyurdu.

(Buhârî, Zekat, 30)

Elimizdeki Fırsatlar

SELİM GÜNDÜZALP

BİRÇOK İNSAN fakir olduğunu düşünür, oysa her insan Allah'ın sunduğu imkânlar ve fırsatlar yönünden gerçekten çok zengindir. Eğer bunları değerlendirebilirsek her biri elmastan daha değerli hâle gelirler.

Bir öykü anlatılır: Bir grup çoban başka bir bölgeye altın aramak için gitmeye karar vermişler. Yanlarında da yolculuk sırasında dama oynamak için etraftan bir avuç saydam çakıl taşı almışlar. Altın bulacakları yere vardıklarında oradaki insanlardan ellerindeki çakıl taşlarının elmas olduğunu öğrenmişler. Hemen elmas madenini bulmak için memleketlerine dönmüşler ama maden çoktan bulunmuş...

Her dakikası, her günü elmas kıymetinde olan hayatımızı da elimizde kendi malımız gibi gördüğümüz için değerini takdir edemeyiz. Akar gider elimizden de sonradan farkederiz kıymetini.

Bu dünya bin bir fırsatlarla dolu. John Bunyan'ın 'Hac Yolunda' ve Mü'minin Yolculuğu' adlı eserinde geçtiği gibi, anahtarı yanında olduğu halde bunu unutan ve bu yüzden büyük umutsuzluk sarayında kapalı kalan adam gibi, biz de anahtarımızı kaybe-

diyoruz bazen. Bu anahtar, kendimiz için iyi olanı seçme konusunda verilmiş olan kabiliyetlerimiz. Bizde olanı, başka yerde arıyoruz ve başkalarından yardım bekliyoruz.

Bir hanım altın bileziğini kaybeder ve onun cebinden çalındığına inanır. Yıllar sonra bir gün, eskimiş pelerinini elbise yapmak için kestiğinde, pelerinin astarında altın bileziğini bulur. Oysa yoksullukla geçen yılları sırasında, çok değerli bir bileziğe sahiptir ama bunun farkında değildir.

Evet, ağızdan çıkan sözün, yaydan çıkan okun, geçip giden hayatın ve kaçırılan fırsatların geri dönüşü yoktur. Şimdi içinizden bir ses yükseldiğini duyar gibiyim: "Fırsatlar mı?" diyorsunuz. "İmkânlar mı?" diyorsunuz. Elinize bir dergi, bir kitap alıp sayfasını açın ve bir hazinenin içine doğru yürüyün. Beş dakikalık bir tefekkür belki de yaralarınızı açacak, yeni fikirler verecek, daha önce görmediğiniz kapılar açacaktır. Hayat, dikkatli gözlerin ve kalplerin keşfetmesini bekleyen nice hazinelerle dolu. Allah'ın bize verdiği tohum misali yetenekleri, imkânları geliştirmemiz, büyütmemiz lazım. Belki de yapmamız gereken fiili bir dua olarak çabalamak ve hayat bahçemizi çapalamaktır.❖

Emaneti Taşımak

ABDÜLKADİR ŞEN

GEÇENLERDE yaşı kemale ermiş bir büyüğümüzü dinleme fırsatım oldu. 80 ihtilali sonrasında bir hatırasını şöyle anlattı:

O yıllarda henüz evlenmemiştim. Çevremizdeki abilerimizden bazıları evliydi. Onlardan biri de üniversitede öğretim görevlisi olarak çalışıyordu. Farklı alanlarda bizlere eğitim verirdi. Bir gün, Allah Resulü'nün evliliğe teşvik eden bir hadis-i şerifi üzerine sohbet oldu. Sohbetin sonunda bana bir kitap hediye etti ve "Bu kitabı evlenmeden önce oku, sonra bana iade edersin," dedi.

O dönemde çok fazla okuma alışkanlığım yoktu ama abimizin tavsiyesine uyarak kitabı aldım ve okumaya başladım. Okumam biraz uzun sürdü. Kitabı bitirdikten sonra, o abimizin olacağını tahmin ettiğim bir sohbeta katıldım. Kitabı oraya götürdüm ama o abimiz yoktu. "Kemal Abi nerede?" diye sordum. Sakarya'dan ayrıldığını, İstanbul'da bir üniversitede göreve başladığını öğrendim.

Kitap elimde kalmıştı. Okuduktan sonra iade edeceğime söz vermiştim. Ne yapacağımı bilemedim, kimseye de teslim edeme-

dim. Götürüp evde kütüphaneme koydum. Aradan zaman geçti, evlendim yeni evime geçtim, ardından birkaç ev değiştirdim ve o kitap kütüphanemde yaklaşık 45 yıl boyunca taşındı. İnanır mısın hep zihnimin bir köşesinde o kitabın emanet olduğu ve iade etmem gerektiğini söyleyen bir ses oldu.

Sonunda dayanamadım ve artık içimde bir yara gibi olan bu emanet kitabı sahibine teslim etmek için Kemal Abi'yi aramaya başladım. Ve sonunda, tam 45 yıl sonra Kemal Abi'ye ulaşıp kitabı iade ettim. Kuş gibi hafiflemiştim... İçimi kemiren o duygudan ancak kitabı sahibine teslim ederek kurtulabilmiştim.

Kemal abi beni aradı, "Kardeşim, ne gerek vardı? Ben bu kitabı çoktan unuttum. Önemli olan senin onu okuman ve faydalanmandı" sözleri teselli yerine geçse de doğru olanı yapmıştım. O kitap bana emanetti ve sahibine aitti, teslim etmem gerekiyordu.

...
Bu emanet hatırası bana, büyüklerimizin yolda karşılaştıklarında, "Nasılsın, iyi misin, ne yapıyorsun?" gibi sorulara verdikleri cevabı hatırlattı: "Hamd olsun. Emaneti gezdiriyoruz..."

Hayatımız, yeteneklerimiz, imkânlarımız, bedenimiz hep emanet... Rabbimiz bu güzel emanetlerini, güzelce kullanıp, güzelce teslim etmeyi nasip etsin...❖

Faizin Toplum Hayatına Zararları

Faiz Neden Haramdır?

PROF. DR. MUSA KAZIM YILMAZ

ISLAMİYET insanların çalışıp kazanmalarını, ihtiyaçları doğrultusunda harcama yapmalarını tabii karşılamakla birlikte bu konularda bazı temel ölçü ve ilkeler getirmek suretiyle haksızlık ve su-i istimleri engellemek istemiştir. Hatta İslam'da kazanç elde etme, mülk edime tıpkı ilim gibi farz telakki edilmiş, kişinin meşru yoldan çalışıp kazanması ibadet ve cihad ölçüsünde kutsal ve değerli bir davranış olarak kabul edilmiştir. Ancak İslam'da aslî ve tabii kazanç yolu emektir. Miras vasiyet, zekât, nafaka ve hibe gibi istisnaî yollarla kazanılan mallar da başlangıcı itibarıyla emeğe dayalı kazançlar kabul edilmiştir.¹

Hz. Peygamber (sav) bir hadisinde *“Hiç kimse elinin emeğinden daha hayırlı bir şey kazanmamıştır”*² buyurarak emeğin kutsallığına ve helal kazanca işaret etmektedir. İslamiyet, herhangi bir zarara veya mağduriyete yol açmayan insan ilişkilerine, düzgün bir çizgide seyreden hukuki ve ticari hayata kural olarak müdahale etmemiş, sadece

yanlış ve haksız uygulamalar ve kazançlar konusunda insanları uyarmış, bu yönde bazı sınırlama ve kısıtlamalar getirmiştir. İslam'ın temel ilkelerinden birisi olan faiz yasağı da bu kapsamdadır.

Faizin karşılığı Arapçada “riba”dır. Riba lügatte, “herhangi bir şeydeki artışı ve fazlalığı” ifade eder. Terim olarak ise riba, “borç verilen bir parayı belli bir süre sonunda belirli bir fazlalıkla geri almanın ve bu şekilde alınan fazlalığın” genel adıdır. Faiz ise taşan ve kabaran anlamlarına gelmektedir. Türkçede faiz kelimesi riba ile eş anlamlı olarak kullanılır.

İslamiyet servetin atıl bırakılmamasını, üretim ve yatırım dışında tutulmamasını istemiş ve faiz ortamının doğuşunu engelleyici bazı tedbirler almıştır. Temel üretim faktörü olarak emeği esas aldığı için, sermayenin risk ve zarara katlanmadan tek başına kazanç aracı olması önlenmiştir. Zira bu riskin minimize edildiği faiz ortamı, para ve sermayenin giderek belli zümrelerin elinde

toplanmasına, sonuçta insanların sınıflara ayrılmasına ve büyük bir kesimin de mağduriyetine yol açacaktır. İslamiyet, yardımlaşma ve sosyal dayanışma ilkesi olarak, emek ve sermayenin birlikte üretime ve yatırıma yönelmesi gibi prensiplerle topluma ahlaki bir anlayışı egemen kılmış, nimetleri ve külfetleri dengeli bir şekilde topluma yaymayı hedeflemiştir.

Kur'an-ı Kerim faizle zekâtı ve Allah yolunda infakı karşılaştırarak, zekât ve infakin değerli ve kalıcı, faizin ise değersiz ve bereketsiz olduğunu bildirmektedir. Faizin yer aldığı ilk sure olan ve Mekke'de nazil olan Rum suresinde Allah şöyle buyuruyor: *“Başka insanların mal varlığı sayesinde artsın diye faiz karşılığı verdikleriniz asla Allah katında size artış sağlamaz. Bir de Allah'ın rızasını dileyerek verdiğiniz arındırıcı malı yükümlülük vardır. İşte böyle yapanlar ödülleri kat kat artıranların ta kendileridir.”*³

Bu ayet, sonu kesin bir yasakla biten bir sürecin ilk halkasını teşkil etmektedir. Burada açık bir yasak yer almamakta ama faiz açıkça yerilmektedir. Zira faiz karşılıksız almak, zekât ise karşılıksız vermektir. Ayrıca birincisi ileride haram, ikincisi de farz kılınacaktır. Nitekim daha sonra Medine'de nazil olan Nisa (4/160-161), Âl-i İmran (3/130) ve en son Bakara surelerinde faiz kesin olarak yasaklanmıştır.

Faiz yasağının kesin olarak bildirildiği Bakara ayetlerinden ikisi şöyledir: *“Onlar, ‘alışveriş de faiz gibidir’ derler. Oysaki Allah alışverişi helal, faizi de haram kılmıştır.”*⁴ *“Allah faizin bereketini alır ve emanete sadakat için yapılan hayrı, kattığı bereketle artırır.”*

Gerçekten de zekât ve infak sosyal adaleti ve refahı artırıcı olduğundan değerli ve bereketli; faiz ise gelir akışını belli ellerde toplayıp sosyal refahı önlediğinden, hatta bazen sosyal patlamalara sebep olduğundan bereketsiz bir yoldur. Maddeci Batı toplumlarında ise, sermayenin belli ellerde toplanması istenmiş, bu amaçla sermayenin daha organizeli bir şekilde üretim ve yatırıma

aktarılması, böylece geniş bir çalışan zümre oluşturulması hedeflenmiştir. Batılıların sistemine göre faiz, iktisadî hayatın vazgeçilmez unsurlarından birini oluşturur.

Eskiden beri toplumbilimle ilgilenen çevrelerde, varlıklı insanlarla yoksul insanlar arasındaki aşırı servet farklılığının ortadan kaldırılmasını öngören sosyal düşünceler ortaya atılmıştır. Kuşkusuz ki bütün bu düşünceler, İslam'ın faiz yasağından mülhemdir. Zira İslamiyet faizi, emek karşılığı olmayan haksız kazançlardan kabul etmiş ve insanlığın baş belası olarak nitelendirmiştir.

Sosyolojik bir tahlil yapan Bediüzzaman'a göre *“başkasını düşünmemek”* ve *“başkasının sırtından geçinmek”* şeklinde ifade edilebilecek insanlığın iki derin yarası vardır. İnsanlık tarihinde meydana gelen bütün karışıklıklar ve ahlaksızlıklar bu iki temel düşünceden kaynaklanmaktadır. Varlıklı insanlarla yoksul insanların birbirine düşman hale getiren ve insanları mutsuz eden de bu düşüncelerdir. İslam'ın faiz yasağı ve zekât emri, zengin ve fakir tabakalarını birbirine yaklaştıran ve sermayenin belirli ellerde birikmesinden dolayı ortaya çıkan farklılıkları yok eden birer emirdir.

“İnsan toplumlarında meydana gelen ihtilallerin kökeni bir cümle olduğu gibi, her türlü kötü ahlakın kaynağı da bir cümledir. Birincisi, ‘Ben tok olayım, başkası açlıktan ölse, bana ne.’ İkincisi de, ‘Sen çalış, ben yiyeyim.’ Evet, toplumsal hayatta zenginler ve fakirler, dengede kalmalarıyla mutlu bir şekilde yaşarlar. O dengenin devamı, zenginlerde merhamet ve şefkat, fakirlerde hürmet ve itaatle olur. Son zamanlarda *“Ben tok olayım, başkası açlıktan ölse, bana ne”* anlayışı, zenginleri zulme, ahlaksızlığa ve merhametsizliğe sevk etmiş; *“Sen çalış, ben*

“Yiyeyim” anlayışı da fakirleri kine, hasede ve tartışmaya sevk edip insanlığın rahatını birkaç asırdır ortadan kaldırmıştır. 18. yüzyılda emek-sermaye mücadelesi sonucunda ekonomik sorunların büyümesiyle, herkesçe malûm olan Fransız ihtilali meydana gelmiştir.”

“İşte Batı medeniyeti, insanlığın bu iki müthiş yarasını tedavi edememiştir. Kur’an-ı Kerim, zekâtı farz kılmakla birinci cümleyi kökünden kaldırıp tedavi yoluna gitmiştir. Faizi yasaklamakla da ikinci cümleyi esastan kaldırıp tedavi yoluna gitmiştir. Evet, ayet-i Kur’aniye, âlem kapısında durup, ribâyâ “Yasaktır!” der. “Kavga kapısını kapamak için, ribâ kapısını kapayınız!” diyerek, insanlara ferman eder. Şakirtlerine de, “Girmeyiniz!” emreder.”⁵

Bu ifadelerden anlaşılıyor ki, sosyal hayatta dengeyi korumanın ve mutluluğu idame ettirmenin tek şartı, sosyal sınıflar arasında aşırı derecede boşluk bırakmamaktır. Zenginlerle yoksullar birbirilerinden uzaklaşmamalıdır ki, düşmanlığa ve husumete meydan verilmesin. Batı uyguladığı zekât emrine ve faiz yasağına uymadığı için Batıda sınıflar arasında sıla-i rahim kalmamış, gerginlik gittikçe artmış ve günümüzde toplumların huzur ve istikrarı alt üst olmuştur. Bunun sonucunda zengin insanlardaki mezihetler merhamete ve yardımlaşmaya sebep teşkil edeceğine kibir ve gurura yol açmış, yoksul insanlar ise sefaletle terkedilmişlerdir.⁶

Bediüzzaman’a göre İslamiyet faizi yasaklamak ve zekâtı emretmekle insanlık âlemindeki bütün halkları ve fakirleri himaye ettiği gibi, “Hiç düşünmüyorlar mı, hiç akletmiyorlar mı, hiç tedebbür etmiyorlar mı?” gibi ayetlerle aklı öne çıkararak ilim ehlini de himaye etmiştir. Bu itibarla İslamiyet tarih boyunca fakirlerin ve ilim adamlarının kalesi ve sığınağı olmuştur.⁷

Sonuç olarak şunu söylemek mümkündür: Faiz, çalışma şevkini kırıp işsizliği doğuran büyük ve sinsi bir afettir. Üstelik faizin kapıları olan bankalar, mağdur ve işsiz insanları değil, zengin, kibirli, merhametsiz ve vicdan yoksunu insanları daha da zengin ve müsrif hale getirmektedir. Denilebilir ki, bankalar bugüne kadar genellikle gayri Müslimlerin en kötü kısmı olan zalimlere ve zalimlerin de en kötü kısmı olan sefihlere fayda sağlamıştır. Faizin toplum hayatına zararı açık olduğu gibi faydası ise hiç yoktur.⁸

Kaynaklar: 1. İlmihal, TDV yayını, II, 409, Ankara, 2005. 2. Buhari, Büyü, 15; Enbiya, 37; İbni Mace, Ticaret, 1. 3. Rum, 30/39. 4. Bakara, 2/275. 5. Sözlür, s. 373. 6. İşârâtü'l-İ'caz, 480 vd. 7. Mektubat, s. 313. 8. Sözlür, Lemeat, s. 660-661.

İŞTAH ne ilginç şey. Hastalandığın zaman yemek yemek, bir şeyler içmek istemiyorsun. Vücut aynı vücut, ağız aynı ağız, mide aynı mide ama o lezzetli yemekler size bakıyor, siz ona bakıyorsunuz, iştah kesiliyor ve yemekler tabakta kalıyor.

Peki neden? Hiç düşündünüz mü? Vücudumuz mükemmel bir şekilde yaratıldığından bunda da mutlaka hikmetler vardır ve bilimsel bir sebebi vardır diye tefekkür etmek lazım.

Hasta olduğumuz zaman hastalıkla mücadele etmek vücudumuzun birinci vazifesidir. Oysa etrafınızdakiler yemek yiyerek daha çabuk iyileşeceğinizi söylerler. Ve yemeniz için ısrar ederler. Fakat yemek, özellikle tıka basa yemek sindirim sisteminizin her organına bir yükür. Bu durumda vücutta tüm odak noktası sindirim sistemi organlarına yönelir. Ve kanın büyük bir kısmı da bu bölgeye toplanır. Sindirim sistemindeki yük ağızda ki tükürük bezlerinden başlar, çiğneme kaslarımız, yemek borusumuz, midemiz, bağırsaklarımız, karaciğerimiz ve pankreasımıza kadar varır.

Bu şekilde fazla yemek sağlıklı insanlarda bile çok fazla enerji sarfetmeye sebep olur. Birçok bezin çalışması tükürük üretmesi, çiğneme kaslarından başlayarak yemek borusu, mide ve bağırsak kaslarının çalışıp

Hastaların Neden İştahı Yoktur?

PROF. DR. Ş. HAKAN ATALGIN

enerji tüketmesi, karaciğer ve pankreasın fazladan salgı yapması, vücuda fazladan bir yükür.

Zaten hastalıkla mücadele eden vücut ayrıca yukarıda sayılan yüklerle meşgul edilirse, hastalıkla mücadele için yeteneği ve enerjisi azalır. Bu yüzden hastalık zamanında iştahımız kesilir ve vücudumuz Allah'ın izniyle tüm gücünü hastalıkla mücadele etmeye harcar, o yüzden hastalara zorla yemek yedirmeye çalışmak uygun değildir.

Son araştırmalar da aç kalmanın bağırsıklık üzerine olumlu etkileri olduğunu söylüyor. Yapılan araştırmalar, üç gün aç kalmanın, vücudun savunma mekanizmasını yenilediğini ortaya koyuyor.

Hücrenin otofaji adı verilen, kendi deforme olmuş yapılarını yemesi yani imha etmesi ve bazen gereksiz parçaları atarak, savunma mekanizmasını yenilemesi, insan

açken gerçekleşiyor. Bu sistemin nasıl çalıştığını ortaya çıkaran Japon bilim insanı Yoshinori Ohsumi nobel tıp ödülü almıştır.

Ayrıca Ukbe İbnu Âmir Radiyaüahu Anh anlatıyor:

“Resûlullah Aleyhissalâtu vesselam buyurdular ki:

“Hastalarınızı yeyip içmeye zorlamayın. Zira Allah Teâlâ Hazretleri onlara yedirir, içirir.” [Tirmizî, Tıb 4, (2041); İbnu Mâce, Tıbb 4, (3444)]

Resûlullah Aleyhissalâtu vesselam, hastalara, onların iştahları olmadıkça bir şey yiyip içme hususunda zorlamamayı tavsiye etmektedir. Bu hususta ikna için “Onlara Allah'ın yedirip içirdiğini” beyan buyurur.

Bu yazı ile yaklaşık 1400 yıl önceki ilahi uyarıları dikkate almak ve hikmetlerini araştırmanın ne kadar önemli olduğu ortaya çıkıyor.❖

Selamın Dönüştürücü Gücü ve Yalnızlığa Manevi Bir Çözüm

SUAT ÜNSAL

ARAŞTIRMALAR yalnızlık duygusunun insanların iç dünyasında gittikçe kök saldığını gösteriyor. Her ne kadar kalabalıklar içinde olsa da insanlar yalnızlıktan mustarip. Modern hayatın getirdiği kaçınılmaz bir sonuç olarak, Batı medeniyeti insanları mutlu edemedi. Her şeyin maddeye, paraya, başarıya indirildiği bir anlayış, insanları bencil yaptı ve manevi dünyalarını çoraklaştırdı.

Bizim toplum olarak bir avantajımız var. Bizi birbirimize bağlayan dinimiz, aile yapımız ve geleneklerimiz gibi manevi değerlerimiz var. Bu bağların her biri, toplum hayatımıza can verirken ruh dünyamızı da manevi olarak güçlendiriyor.

Bir toplantımızda yalnızlık konusunu konuşurken, manevi bağlarımızdan biri olan “selamlaşma” âdetinin terapi etkisi yaptığını dikkatimizi çekti. Bu esnada, Peygamber Efendimizin (s.a.v.) “Selamı yayın” emrinin bireyden topluma ne kadar büyük faydalar sağladığını fark ettik.

Mesela en basit anlamıyla, birisine selam vermekle, “sen yalnız değilsin, seni görüyorum, senin farkındayım, seni önemsiyorum, sana muhatap olarak değer veriyorum, sen değerlisin, seni iletişim kurulabilecek bir insan olarak görüyorum, biz kardeşiz, sana dua ediyorum, Allah’ın selamı ve esenliği senin üzerine olsun...” gibi pek çok mesajı da iletmış oluyoruz. Selam verilen insan bu anlamları bilinçli olarak düşünmese dahi, selamın taşıdığı bu olumlu mesajlar, o kişinin ruhunda karşılık buluyor. Aynı zamanda bu manalar, tam da yalnızlıktan şikayet eden insanların hissettikleri olumsuz duyguların karşılıkları...

Yani dinimizin hayatımıza hediye ettiği sayısız güzelliklerden sadece birisi olan selamlaşma dahi fertlerin ruh sağlıklarını olumlu etkiliyor, insanları birbirlerine yaklaştırıyor, sosyal bağları da güçlendiriyor ve dolayısıyla toplumu onarıyor.

...
Konuşma sırasında hayret ettiğim bir şey de duydum. Aramızdan birisi selam ile ilgili

hatırasını anlattı ve sadece selamlaşma ile namaza başlayan komşularından bahsetti. Yeni taşındığı semtte yakın olan camiye yürüyerek gidiyormuş. Bir gün yolu üstündeki komşusuyla tanışmış. Sonrasında ise hemen her gün namazlara giderken ne zaman denk gelseler o komşusuna selam verip hal hatır sormuş. Fazla bir muhabbet falan olmadan samimi bir selamlaşma...

Aradan üç beş ay geçmiş ki, o komşusu camiye gelmeye başlamış. Sadece selamlaşma ile komşusunun hayatında böyle olumlu bir değişime şahit olmak bu arkadaşımızı da hayrette bırakmış. Ve kendi kendine bundan sonra selamlaşmaya daha çok özen göstereceğim diye azmetmiş.

Bu tecrübe, selamın dönüştürücü gücünü gösteren tek örnek değilmiş. Arkadaşımız, birkaç yıl sonra taşındığı yeni mahallede bu güce bir kez daha, hatta çok daha çarpıcı bir şekilde tanık olmuş. Dış görünüşünden selamı alacağından şüphe ettiği insanların bile selamdan memnun olmaları bu arkadaşımızı daha da cesaretlendirmiş.

Fakat asıl sürpriz onu bekliyormuş. Camiye giderken hemen hemen her gün yolda karşılaştığı, fakat pek tekin görünmeyen birisi varmış. Hani neredeyse durduk yere insana saldırabilecek hissi veren birisi imiş. İlk başta selam vereyim mi diye tereddüt etmiş, açıkçası korkmuş. Ancak korkusunu yenip selam vermiş. Adam yarım ağızla selamı almış. Başka bir gün yine selam, diğer gün yine selam... Derken o adam selamları daha içten almaya başlamış. Üstelik o da selam vermeye başlamış. Ama arkadaşımızın yaşadığı asıl sürpriz o adamı camide görmek olmuş. Hem de saçını başını düzeltmiş, daha düzgün bir kıyafet giymiş ve namaza gelmiş. Sonrası mı? Namazlara devam etmiş. Ayrıca o ürkütücü hali de gitmiş...

Arkadaşımız bunları anlatırken, selamlaşmanın insanlar üzerinde bu kadar önemli ve güzel etki bırakması karşısında hayretini gizleyemiyordu. Sadece samimi bir selam,

insanları nasıl da değiştiriyor, güzelleştiriyordu. Peygamber Efendimizin “Selamı yayın” emrinin değerini ben şimdi daha iyi anlıyorum diyordu.

...
Evet bilim adamlarımızı “selamlaşma” emrini ve bunun fert ve toplum hayatındaki etkilerini incelemeye davet ediyorum. Selamlaşmanın yaygınlaşması, yalnızlık duygusuna karşı da basit ve etkili bir çözüm olabilir. Selamlaşma, her birimizin duygu dünyasına terapi olduğu gibi, toplum binasını da sağlamlaştıran harç görevi görüyor.

Peki, böylesine dönüştürücü bir güce sahip olan “selam” kelimesi, kökeninde hangi derin anlamları barındırıyor? Sözlükte “kürsüz olmak, kurtulmak, rahatlamak” anlamındaki selâm Kur’ân-ı Kerim’de ve hadislerde “eman, kurtuluş, esenlik, barış” mânâları yanında “selâmlama” anlamında da geçer. Allah’ın bir ismi de Selam’dır; “yarattığı varlıkları afet ve belalardan kurtaran, zulmetmeyen, güven arayanları güvene erdiren” demektir. O’nun hakiki selametinin kaynağı olduğunu ifade eder.

Cennetin ismi de Dâr’ü’s-Selâm’dır (selam yurdu cennet).

Selam kelimesi müminlere, ümit ettiklerinin de fevkinde her türlü nimete, güzelliğe erişmelerini ve artık her türlü korkulardan uzak olduklarını müjdeleyen bir kelimedir.

Yazımızı bu ayetlerde o yüce selamı duyanlardan olmak duasıyla bitirelim:

“Allah kullarını Dâr’ü’s-Selâm’a (selam yurdu cennet) davet ediyor...” (Yunus, 25)

“Selamun aleyküm, amellerinize karşılık olarak girin cennete.” (Nahl, 32)

“Cennetin kapıcıları onlara: ‘Selamun aleyküm, ak pak olarak geldiniz. Artık ebedi olarak kalmak üzere girin buraya’ derler.” (Zümer, 73)

“Allah, orada müminleri selamlar”, (Yasin, 58) “melekler müminleri selamlar”, (Ra’d, 24) “müminler de birbirlerini selamla karşılırlar.” (İbrahim, 23)❖

Hayatımızı Şekillendiren Üç Duygumuz

PROF. DR. ALAADDİN BAŞAR

“İşte, o şecerenin kuvve-i şeheviye-i behîmiye dalında beşerin enzârına verdiği meyveler ise, asnamlar ve âlihelerdir.”
(Bediüzzaman, Sözlür)

İNSAN ruhuna konulmuş üç temel kuvve (duygu, yetenek) vardır: Kuvve-i şeheviye, kuvve-i gadabiye ve kuvve-i akliyye.

Kuvve-i şeheviye, menfaatleri celb etme; kuvve-i gadabiye zararları def etme kuvvesidir. Bu kuvvelerin hikmet ve adalet üzere kullanılmasını ise kuvve-i akliye temin eder.

Mesela, servet ve makam sahibi olmak, başkalarına üstün gelmek, onlara hükmetmek, kuvve-i şeheviye ile ilgilidir. Bu kuvvenin ölçüsüz kullanılmasından tahakkümler ve zulümler meydana gelir. Zalim anlayışlar, insanlara o derece zulmeder ve onları o kadar aşağılar ki, sanki bir ilah gibi kendilerine kayıtsız ve şartsız itaat ettirme ve onları yönlendirme yolunu tutarlar. Böylece kendilerini putlaştırmış olurlar. İşte asnam, yani sanemler (putlar) ifadesi bu zulümlere bakar. Bunlar da şehvet kuvvesinin ölçüsüz ve adaletsiz kullanılmasına dayanır.

Bugünün kısır ve hayvanî şehvet anlayı-

şıyla, kadın aslî mahiyetinden çok uzak bir sahaya itilmiştir. Halbuki, kadın ve erkek aynı maksat için bu dünyaya gönderilmişlerdir. Bu maksat, Allah'ı tanımaları ve O'na ibadet ederek ebedî saadete vasıl olmalarıdır. Aynı birer cins olarak yaratılmaları insan neslinin devamı içindir. Ne kadının dünyaya gönderilmesinin gayesi erkeği memnun etmek, ne de erkeğin kadını memnun etmektir. Mesut bir aile hayatı içerisinde her ikisi de “cennete layık bir kıymet” alırlar. Çocuklarına yaptıkları bütün hizmetler, her ikisi için de sadaka hükmüne geçer. Onlara Kur'anî bir terbiye vermekle bütün peygamberlerin ortak vazifesi olan “hakki tebliğ” şerefine onlar da küçük bir dairede iştirak etmiş olurlar. Bunun yanı sıra, yetiştirdikleri hayırlı çocuklarının bütün sevaplarına ortak olmakla ahiretlerine ayrı bir sermaye tedarik ederler.

Şehvet duygusunu özetleyecek olursak; dünya hayatından daha çok faydalanmak,

her türlü zevkenden olasıya istifade etmek, makam, şöret ve servet noktasında bütün isteklerini yerine getirmek isteyen insan nefsi, bütün bunları kuvve-i şeheviyesini kullanmakla gerçekleştirir. Bu noktada şehvet duygusu, kötülüğü emreden nefis ile el ele verdiklerinde, insan, her türlü günaha, isyana ve zulme seve seve girmiş olur. Bu ise kişinin şu kısa dünya hayatını biraz zevkli ve neşeli geçirmesine karşılık, ebedî saadetini mahveder ve onu cehennem azabına müstahak yapar.

Nefis ve şeytan bu noktada kuvve-i gadabiyyeyi de kullanırlar. Ancak bu istimal birinciye nazaran çok cüz'î ve sınırlı kalır. Kuvve-i şeheviye zararları sınır tanımaz. Kumar, hırsızlık, ihtikâr ve faiz ile haksız kazanç sağlamaktan, rüşvet ile haksız yere makam sahibi olmaya, sefahat ile nice isyanlar sergilemeye kadar uzanan bu sonsuz yıkım faaliyetleri yanında, gadap duygusu ile yapılan haksızlıklar ve işlenen günahlar çok cüzi kalır.

Allah Resulü (asm), “Dünya sevgisi bütün hataların başıdır” buyururlar. Bu sevgi, kuvve-i şeheviye'den geldiğine göre, bütün hatalar bu kuvvenin yanlış kullanılmasından doğuyor demektir.

Burada şu hususun altını önemle çizmek gerekiyor:

Bediüzzaman Hazretleri dünya sevgisini üç yönüyle ele alır. Birisi esmâ-i İlâhiyyeye ayine olma cihetiyle dünyayı sevmek. İkincisi, ahirete tarla olma yönüyle sevmek. Üçüncüsü ise ehl-i hevesatın oyun ve eğlence yeri olması dolayısıyla sevmek.

İşte hadis-i şerifte “hataların başı” olarak haber verilen sevgi, şehvet duygusunun yanlış kullanılmasından doğan bu üçüncü sevgidir. Ve hevesini tatmin etme gibi bir hayat amacının, tüm hataların başı olduğunu ifade eder.❖

Yakarış

EZGİ AKGÜL

YÂ RABBİ sıkışmış, çaresiz, yönsüz hissediyorum.

Dünyanın beni çağıran binlerce sesi, hayatın beni çeken binlerce rengi, yolların beni sürükleyen binlerce yönü var. Yolun ortasında değil, yolun kendisinde kayboldum. Yolumu bulmama yardım et. Beni kendine yönlendir. Bir yoldan, bir bakıştan, bir satırdan, bir iç çekişten tutup çek beni.

Sesim artık kelimelerin arasında değil, dilin kendisinde savruluyor. Beni karanlığın içinde “yapayalnız”, zamanın içinde “kaybolmuş”, gecenin içinde “çaresiz”, hayatın içinde “amaçsız”, yarının içinde “bugünsüz”, varlığın içinde “yoksun” bırakma.

Ey gönlüme huzur veren Şefkat,

Her sabah yeni bir “neden”le uyanayım. Sahip olduklarımla değil, ait olduklarımla mana bulayım. Aldıklarımla değil, verdiklerimle anlam kazanayım. Anlamsızlıktan yoruldum. Beni bir acının ortasında “boşuna” hissiyle baş başa bırakma.

Cümlelerim çok oldu, cevabım eksik. Bilgim çok oldu, bilincim eksik. Hayallerim çok oldu, nedenim eksik. Ne olur, bir neden ver bana. Yürürken içimi titreten, düştüğümde beni kaldıran, ağlarken beni onaran bir neden.

Ey varlığıma anlam katan İzzet,

Beni kitapların içinde “harfsiz”, bilginin içinde “hikmetsiz”, hakikatin içinde “gerçeksiz”, inancın içinde “imansız”, duanın içinde “aminsiz” bırakma.

Ey Anlamın Sahibi,

Beni kendimden koru. En çok kendime yeniliyorum. Kendi boşluğumda kayboluyorum. İçimdeki boşlukla ne yapacağımı bilmiyorum. Mümkün değil dediklerime “mümkün” de.❖

Kavanoza Ne Sığar?

ÖMER GÜNDOĞDU

MEŞHUR hikâyesidir. Profesör sınıfa girer, elindeki çantadan bir kavanoz çıkarır. Sonra çantadan birkaç kaya parçası çıkarır ve kavanoza yerleştirir. Sessizce hocalarını izleyen sınıfa sorar: “Kavanoz doldu mu?” Sınıf hep birlikte “Evet!” cevabını verir.

Profesör çantadan bu sefer daha küçük taş parçaları çıkarır ve kavanozdaki büyük kaya parçalarının arasına dikkatlice yerleştirir. Kavanozu sarsarak boşluk kalmamasını sağlar. Yine aynı soruyu sorar: “Doldu mu?” Sınıf bu kez biraz temkinlidir, çoğunluk “Evet” der ama bir kısmı susmayı ve olacakları beklemeyi tercih eder.

Profesör bu kez çantadan bir miktar kum çıkarır ve kavanozdaki boşlukları doldurur. Tekrar aynı soru, ama bu kez çok cılız bir “Evet” sesi. Hoca bir kez daha çantayı açar ve şişe ile suyu çıkarır ve kavanozda boş kalan kısımları suyla doldurur.

Sonra sınıfa yönelerek der ki: Arkadaşlar

bu kavanozu bir günlük hayatınız gibi düşünebilirsiniz. Önemli işlerinizi bu büyük taşlar gibi düşünüp planlar ve her gün önce bu işlerden başlayarak yaparsanız diğer işlerinizi yetiştirebilirsiniz. Öğrenci olarak önceliklerinizi bilir ve bir plan dahilinde bu işleri sıralı yaparsanız başarılı olursunuz. Öğrencilik ve iş hayatınızda bu şekilde günlük en az üç büyük işi planlayınız. Önem sırasına ve yapılaş süresine göre önce büyük işlerinizi sonra küçük işlerinizi aralara serpiştirerek yapabilirsiniz. Bu şekilde hayatınızı düzene sokmuş ve başarı yolunda emin adımlarla ilerlemiş olursunuz.

...

İnsan hayat yolunda birçok engelle veya yerine getirmesi gerekli vazifelerle karşılaşır. Bunların bir kısmı hayati öneme sahipken bir kısmı daha az önemlidir. Başarılı insanlar, bu vazifeleri veya işleri önem sırasına göre dizibilen ve önceliklerini belirleyebilen insanlardır. Öğrenci ise derslerini, iş insanı ise

işlerini öncelik sırasına göre sınıflandırabilmesi gerekir. Sonra en önemlilerinden başlayarak insanın bir plan dahilinde vazifelerini yerine getirebilmesi beklenir.

Bu örneği siyasî, iktisadî ve sosyal hayata uygulamak mümkündür. Bir memlekette mesele en önemli sosyal veya ekonomik meseleler tespit edilip önem sırasına göre bunların çözümleri arzu edilebilir. Acil olanlara öncelik verilir ama daha az önemliler de ihmal edilmez. Büyük resme stratejik bakmayı sağlayan bu çözümlenme tekniği, makro düzeyde geçerli olduğu gibi mikro düzeyde de geçerlidir. Mesela bir hanenin veya bir şirketin mali öncelik kalemlerinin tespit edilip bilançonun düzenlenmesi optimum dengeyi, hatta kârlılığı sağlayacak imkânı verebilir.

Bu teknikle insan günlük işlerini organize edebildiği gibi orta ve uzun vade planlarını da gerçekleştirebilir. Mesela insan gelecekte kendini nerede görmek istiyorsa ona göre yıllık, beş yıllık veya daha uzun süreli planlar yapabilir. Hedefindeki mesleği edinmesi veya bir konuda uzmanlaşması görece daha uzun zaman alabilir.

...

İnsanın dini hayatı açısından bakıldığında da mesele farklı değildir. Kur'an'da ibadet için yaratıldığı söylenen insan (Zâriyat, 50/56), büyük kaya parçaları yerine günlük beş vakit namazını koyabilir. Belli vakitlerde kendisine farz kılınan namazlar (Nisa, 4/103) günü, insanın dünyevi işlerini planlayabileceği parçalara ayırır.

Namaz kılarak ruhu manevî bir teneffüs yapan insan, farzlarını yerine getirdikten sonra yapacağı diğer dünyevî mübah işlerinin ibadet hükmüne geçeceği ümidiyle işini daha itinalı yapar. Hem dünyada hem ahirette inşallah başarılı olur.

Büyük kaya parçalarının toprağın kaymasını engellemesi gibi belli vakitlere bağlanan namazlar da insanın elinden en önemli sermayesi olan zamanın kayıp gitmesine engel olur. Zamanını faydalı işler yaparak değerlendirir ve hem kendisine hem çevresine faydalı olabilir.❖

Şiir

Diyecek Yoktur Keyfime

YÜKSEL KARAHAHAN

Ana kucağında bebek uyurken
Şu benim keyfime diyecek yoktur
Taşlar arasından ağaç büyürken
Şubenim keyfime diyecek yoktur

Üzümler sararıp tada gelince
İki hasım birbirine gülünce
Barış günlerinde mehter çalınca
Şu benim keyfime diyecek yoktur

Başak boy verince, güller açınca
Benek benek kelebekler uçunca
Zalim, adaletten fir fir kaçınca
Şu benim keyfime diyecek yoktur

Dertlerim efkârım gidince çöpe
Kurt ile kol kola gezince sığa
Vatan hainleri gidince ipe
Şu benim keyfime diyecek yoktur.❖

Şirk, Bazen Sadece Küçük Bir Harekettir

MURAT ÇETİN

BAKMASINI bilene, her şey bir aynadır. Yani ağaç da, insan da, güneş de, rüzgâr da... Ne varsa, birer sinema perdesi gibidir. Üzerinde görünen ne varsa, aslında e'f'al-i İlahiye'nin, esma-i hüsnanın ve sıfat-ı kudsiyenin yansımasıdır.

İşte bu tecelliye vahidiyet denir. Vahidiyet, kanunun birliğidir. Yani her şeyde aynı kudretin, aynı hikmetin, aynı iradenin hükmü vardır. Yağmur nasıl ki bir kanunla yağarsa, göz de öyle kırılır; yıldız nasıl bir kanunla dönerse, parmak da öyle hareket eder. Hiçbir şey kendi başına değildir.

Ama işte burada ince bir sır gizlidir. Kimse Allah'ın zatının birliğinde (ehadiyet) şüphe etmiyor. Ama mesele icraata gelince, maalesef şerikler türeyiveriyor!

Mesela parmağını oynatan insan, o hareketin kaynağını kendinde sanıyor. Kalbi çalıştıran, gözü açan, adımı attıran güç, sanki "kendisi" oluyor. Hâlbuki o hareket de bir tecellidir. Sadece sende görünür, senden çıkmaz.

İşte Risale-i Nur'un tam burada önemli bir tespiti var:

- Vahdet-i vücûdçular der ki: **"Her şey hayal, sadece Allah var."** Yani mevcudatı

inkâr eder, varlıkları yok sayar.

- Risale-i Nur ise der ki: **"Her şey vardır ama her şey, sadece Allah'a perdedir."**

Aynasın ama, aynada yansıyan sen değilsin. Tablacısın ama, üzerini donatan sen değilsin. Perdesin ama hakikat senden ibaret değil.

Madem bir ağaç, meyveyi kendi yapmaz, madem bir inek, sütü kendi icat etmez, madem toprak, başına buyruk olarak bir bitkiyi bitirmez... O hâlde insan da aynıdır, yaptığı hiçbir şeyi kendine mal edemez.

Parmağı oynatan da Allah'tır. Sözü söyleten de O'dur. Sana düşen sadece ayna olmaktır.

Ama bu sır anlaşılmadığında, insan kendine tesir veriyor, tabiata kudret yüklüyor... Ve farkında olmadan, şirk bataklığına adım atıyor.

Unutma: Sen tabla değilsin, tablacı değilsin. Sen sadece tablayı taşıyorsun. Sende görünen, senin değildir.

Tevhid budur. Risale-i Nur'un Kur'an'dan aldığı mesleği budur. İnsanı şirkten kurtaran da, insanı gururdan arındıran da işte bu derin bakıştır.❖

B
i
r
H
a
t
ı
r
a

Allah Canlıları Niçin Basitten Yüksek Yapılılara Doğru Yaratmıştır?

PROF. DR. ÂDEM TATLI

BURSA Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi'nde "Bilimlerin Dilinden Evrim ve Yaratılış" konferansından sonra gelen sorulardan birisi şöyleydi:

"Allah neden ilk önce bakterileri, sonra biraz daha karmaşık canlıları, sonra bitkileri ve bu şekilde basitten karmaşığa doğru gidecek şekilde canlıları yaratmıştır?"

...

Bunun en kısa cevabı; imtihan sırrıdır. Allah hakîmdir. Yani, her yaptığı şeyde pek çok hikmet vardır. Hiçbir şey gelişigüzel değildir. Allah'ın yarattığı her şeyin mutlaka birden çok hikmeti, faydalı yönü ve anlamı vardır. İlmin ve âlimin görevi onların faydalarını ve hikmetlerini ortaya koymaktır.

Bir düşünelim; önce çok hücreli canlılar yaratılmış olsa, ortam onlar için uygun değil ki, o canlılar nasıl besin bulup yaşayacaktı? Denizlerin içinde tek hücreli mikroorganizmaların hayatları az besinle devam edebiliyordu. Onların çoğaltılmasıyla balıkların besinleri hazırlanıyordu.

Yerde toprak gelişmemiş ve mikroorganizma yoksa papatya nasıl yaşayacaktı? Çimenler olmadan koyun kuru dağ ve taşın içinde neyle beslenecekti? Bitkiler ve hay-

vanlardan önce insan yaratılacak olsa idi, ne yiyecekti? Yavru dünyaya gelmeden Allah onların annelerinin göğsünde sütü hazır ettiği gibi, ilk yaratılışta da, her bir varlığın yaşaması için uygun ortam hazırlandı, o ortamda yaşayabilecek canlıları Allah meydana getirdi.

Allah (cc) kâinatı ve içindeki varlıkları tedricen, yani kademe kademe yaratmıştır. Nitekim günümüzdeki yaratılış da böyle tedricendir. Mesela bir hücre olarak varlık âlemine gelen insanın, dokuz ayda gelişmesi tamamlanmakta, tarlaya atılan bir buğday tanesinin gelişip olgunlaşması dokuz-on ayı bulmaktadır.

Dünya imtihan yeri olduğu için Allah bütün varlıkların yaratılışını, zamana ve birtakım sebeplere bağlamıştır. İstese kudretiyle her şeyi bir anda yaratıp, yok edebilir. Ama hikmeti, yani Hakîm ismi gereği dünyada böyle yaratmaktadır. Çünkü dünya imtihan dünyasıdır. Bazıları elma meyvesini ağaçtan bilerek o nimetleri tesadüfe vermekle imtihanı kaybedecek, bazıları da o meyvenin arkasında Allah'ın kudret elini görüp ona şükretmekle imtihanı kazanacaktır.❖

Tabip

GAMZE KOÇ

BİR MASAL girişini hatırlatmayacağına bilsem bundan yıllar yıllar önceydi, diye başlamak isterdim. Masal olmayacak kadar içi gerçeklerle dolu olunca da elimde kala kala üstünden epey zaman geçmiş olması kalıyor ne yazık ki. Zira az buz değil yirmi yıl kadar önceymiş.

Bir hikâye kaleme almış, adını kulağına “Mavi İp” diye fısıldamış, sayfalara “Dört Yaralı İp, Bir Tabip” diye yazmıştım. Aklımca mavi ipin bendeki hikâyesini yazıp bitirdim sanmıştım. Meğer kaderde hikâyenin devamını yazmak da varmış. O hikâyede geçen dört mavi ipten ikisi tene dikilmiş, diğer ikisi de içime işlemişti. Bir kumaşı teyeller gibi bedene atılan dikişten biri, ben daha küçücük bir çocukken babamın ameliyatı sonrası omzundan sarkan, diğeri de kızımın bir kaza sonucu kaşına atılan mavi ipti.

Her yaşanmış şey gibi onu da geçmişte kaldı diye rafa kaldırmıştım. Mazide mavi ipi uğursuzlukla anmasam da bir iz, bir işaret olarak görmemem gerektiğini geçen gün

apar topar götürüldüğüm hastaneden taburcu olduktan sonra aynaya bakınca anladım. Meğer cerrahların hepsi ameliyat sonrası yara bölgesini kapatmak için tıbbî malzeme olarak mavi ip kullanıyormuş da benim haberim yokmuş. Öğrenmiş oldum.

Yüzümün sağ tarafında göz kapağımın üstünden sarkan mavi ipe dikilmiş bir yarım var artık. Kimi verilmiş sadakalarımızın yüzü suyu hürmetine ucuz atlattığımı, gözümünden de olabileceğimi, kimi nazar değdiğini, kimi aileye gelecek tüm yıldırımları seve seve üzerime çekmeye hazır bir paratoner olduğumu söylüyor. Bense artık üstüne kafa yordüğüm şeyleri bu kadar içselleştirme meselesini bir kere daha gözden geçirmem gerektiğini düşünüyorum.

Bu aralar insanın kalbi durunca etrafı daha ne kadar süre algılayabilir, konuşulanları duyar mı ve o an acaba kendini içinden kılçığı çekilen bir balık gibi mi hissediyordur, diye düşünmüş ve daha da mühimi kişinin her şeyi duymasına rağmen konuşacak ta-

Uğursuzluk denen şeye pek inanmam. Olacaksa olur. Dikişler, izler, yaralar, kazalar illaki hep olacak. Önemli olan bütün hastalıklara iyi gelen sığınılabilen bir “Tabip” olsun; düşleri, düşünceleri iyileştirsin.

kati olmadığı o an için bir cihaz geliştirilmiş olsa ve imdada yetişse kim bilir son anda demek istediği ne çok şey vardır da bu anlatılan şeylerle hayatın seyri nasıl değişir diye merak etmişim.

Sen misin merak eden? Ölmedim belki ama ani çarpmanın tesiriyle tansiyonum düşüp gözüm kararınca başımı çarptığım yer de demir olunca konuşamadım. Sadece sesleri duyabildim, o da boşuk boşuk. Bir kelimeyi söyleyebilmeyi geçtim, harflerin her biri dünyanın dört bucağına dağılmış da benim hepsini tek tek bulup getirmem gerekiyormuş gibi hissettim. Her seferinde zihnim olanları anlatmaya niyet etse de mecalim yetmeyince daha ilk adımda pes ettim. Gündüz vakti, sıcak tepede, yolun kenarında öyle boylu boyunca yere yığılmak

geçse de içimden son takatime kadar öyle dizlerimin üzerine çökmüş vaziyette durdum. Allah’tan bir anne olduğu her hâlden belli olan bir kadın göğsünü yastık yapmış bana, ambulansın gelmesini orada beklemişim. Konuşulan her şeyi duyup cevap verememenin nasıl bir şey olduğunu sen misin merak eden? Al sana merakını giderecek bir tecrübe, der gibi yaşandı resmen her şey.

Gözümün içine akan şeyin bu kez gözyaşı değil ılık ılık kan olduğunu anlayabiliyor ama diyemiyordum. Ne garipti. Aklım hâlâ eve gidip pansuman yaparım, geçer diye düşünürken seslerden etrafın kalabalıklaştığını anladım.

Paldır küldür hastaneye getirildim. Sedyelerin ivedilikle açılıp kapanma sesleri, havale geçirdiği için eli ayağına dolaşan bir annenin sakinleştirilme çabaları, sara nöbeti geçiren bir çocuğun yakınları... Soğukkanlı doktorların tok sesli soruları... Hepsini duyuyordum. Acıyı da dikiş atılmak için yapılan iğnede hissettim sonrası yok. Kızımın yüzümüzdeki benzerliklerimiz azmış gibi buna bir de dikiş izimiz eklenmişti.

Pansuman yapılmış yaranın sargı beziyle gizlenmiş kısmını açmama gerek kalmadan gördüm, yüzümün sağ tarafından mavi naylonumsu bir ip sallanıyordu. Tüm tetkikler yapıldı, saatlerce boynumda bir boyunduruk ile sonuçların çıkması, tansiyonumun normale dönmesini bekledik. Beklerken de yattığım revirde ne hikâyeler, yana yakıla edilen ne içten dualar duydum, şifa dilenen ne kadar hasta yakını dinledim. Beş dakika önce neredeydim hâlbuki. Uğursuzluk denen şeye pek inanmam. Olacaksa olur. Dikişler, izler, yaralar, kazalar illaki hep olacak. Önemli olan bütün hastalıklara iyi gelen sığınılabilen bir “Tabip” olsun; düşleri, düşünceleri iyileştirsin. Düşündüm de o gün hikâyenin başkahramanını, boşuna “mavi ip” yapmışım; başlığı da “Dört Yaralı İp, Bir Tabip” diye fazla uzatmışım. Şimdiki aklım olsa “Tabip” deyip noktayı koyarmışım.❖

Lara'nın Hikâyesi

Kanadalı Bir Hanımın İslam'ı Keşfetme Süreci

AYTEN YADİGÂR

İSKANDİNAVYA doğumlu bir Kanadalıyım. Atalarımın çok uzun yıllar önce gelip yerleştiği bu ülkede yetiştim. Şubat 1993'te yirmi üç yaşında iken Müslüman oldum. Daha önceleri dinsiz değildim ama kendimi herhangi bir dine mensup hissetmiyordum. Din ve Tanrı'ya dair düşüncelerim on beş yaşlarımdan sonra yoğunlaşmaya başladı. O zamanlardan itibaren Tanrı'nın birliğine inanmaktaydım. Sanırım bu nedenle teslis inancına dayanan Hıristiyanlık hiç ilgimi çekmedi.

Müslümanlarla ilk kez 1988'de tanışma fırsatım oldu. Ülkemde eğitim gören bu Müslüman öğrenciler sayesinde Ramazan orucu ve daha pek çok konuda bilgilendim.

İslam'la ciddi manada ilgilenmem ise 1992 yılına rastlamaktadır. O yılın yazında Kanadalı bir gazete, Müslümanların İslam'a uymayan yanlış davranışlarını ön plana çıkarmak veya örnek göstermek suretiyle İslam'ı karalamayı amaçlayan bir yazı

dizisi yayınladı. Ülkemdeki insanlar, Müslüman oldukları halde İslam'a uygun hareket etmeyenleri temel alarak İslam'ı yargılamaya başladılar. Henüz Müslüman değildim, ancak yayınlanan makaleler o kadar kötü idi ki, dayanamayıp editöre bilgim dâhilinde İslam'ı savunmaya çalıştığım bir mektup yazdım. O andan itibaren İslam hakkında daha çok şey bilmeye ihtiyacım olduğunu hissettim. Aylar önce, üniversitemde faaliyet gösteren Müslüman Öğrenciler Derneği'nin (MSA) "İslami Bilinçlenme Haftası" etkinliklerinden aldığım broşürlerde yer alan makaleleri tekrardan daha dikkatli bir şekilde okumaya başladım. Bu makalelerden birinde Hz. İsa'nın bir İslam peygamberi olduğu yazmaktaydı.

Bunların dışında Müslüman bir arkadaşımın benim için İslam'la ilgili kitaplar temin etmesini istedim. İki ünlü Müslüman yazarın İslam'ın hayata bakış açısına dair yazdıkları eserleri okuduktan sonra İslam'ın

son derece makul mesajlar içerdiğine kanaat getirdim. Birkaç ay boyunca bir yandan okuluma devam ederken boş zamanlarımda Dr. Muhammed Hüseyin Haykel'in "Hz. Muhammed'in (sav) Hayatı" gibi güvenilir kitaplardan İslam'ı öğrenmeye devam ettim. İnsanın medya aracılığı ile gerçek İslam'ı öğrenemeyeceğini biliyordum. Ayrıca İslam'a yeni girenler, yanlış yönlendirilmeleri için, İslami olduklarını iddia eden bazı art niyetli gruplara karşı da dikkatli olmak zorundalar. İslam'la ilgili yazılmış kitapların yazarlarının Arapça adlar taşıyor olmaları da tek başına bu kişilerin güvenilir ve bilgili Müslümanlar oldukları anlamına gelmeyebilir. Hatta bu kişiler inanç yönünden Müslüman bile olmayabilirler.

Kitapların yanı sıra değişmem konusunda bana baskı yapmayan, ancak halleriyle beni çok etkileyen Müslümanlardan da çok şey öğrendim. Tüm bunlar olurken Müslümanlığın davranışlarım üzerinde pek öyle büyük değişiklikler gerektirmeyeceğini anladım. Çünkü zaten domuz eti yemiyordum ve alkol kullanmıyordum. Yine her zaman için muhafazakâr bir şekilde giyinmeyi tercih etmekteydim. Ev dışında da makyaj yapma, parfüm kullanma ve takı takma gibi alışkanlıklarım yoktu. Sonraları sadece İslami usullere göre kesilmiş hayvan eti yemeye başladım. Bu arada da ilk kez yaşadığım şehirdeki bir mescidi ziyaret ettim.

Anlattıklarımın anlaşılacağı üzere İslam'ı keşfedene kadar bu din hakkında sağlam bir bilgim yoktu. Keşfetmek diyorum, çünkü medyadan bize yansıtılan gerçek İslam değildi. Gerçek İslam'ı tanımadan önce bunun hep insan kaynaklı bir din olduğunu düşünüyordum. Ayrıca bizlere bir insanın Müslüman olabilmesi için onun Müslüman olarak yetiştirilmiş olması gerektiği öğretilmişti. Tüm insanların Müslüman olarak doğduklarını bilmiyordum. Çoğu Batılı gibi İslam'ın "Doğu"ya ait bir inanç olduğu düşüncesine sahiptim. Onun yer ve zaman

kaydı olmaksızın evrensel bir değerler manzumesi olması fikrine yabancıydım. Buna rağmen İslam hakkında hiç olumsuz düşüncelerim olmadı, elhamdülillah. İslam hakkında bilgilendikçe, taşıdığım inancın sadece "sağduyu"dan kaynaklanmadığını, aslında "İslami" olduğunu farkettim ve gerçekten Müslüman olabileceğime daha çok inandım.

İslam'ın muhtevası ve bir Müslüman'ın yerine getirmesi gereken vazifeler hakkında bilgilendikçe İslam'ı seçip bir Müslüman olarak hayatımı devam ettirmeye hazır olduğumu hissettim. Bir gün kendi evimde şahadet getirdim ve namaz kılmaya başladım elhamdülillah. Tarih Şubat 1993 idi ve Ramazan'a birkaç gün kalmıştı. Bu kez orucu kaçırmak istemiyordum. Önceleri oruç tutmaya kalkarsam bayılırdım diye endişelenirdim. Oysa bunun düşündüğümde daha kolay olduğunu sonraları yaşayarak öğrendim. Başlangıçta hem namaz hem de oruç konusunda kısa bir süre uyum sağlama süreci yaşadım ve bazı hatalar da yaptım. Ancak tüm bunlar zor değil, aksine heyecan verici tecrübelerdi.

Müslüman olduktan sonra Abdullah Yusuf Ali'nin tercümesi olan Kur'an'ı okumaya başladım. Daha önceleri sadece Kur'an'dan alıntılar içeren kitaplar okumuştum. Yine bu başlangıç döneminde Yusuf El-Karadavi'nin "İslam'da Helal ve Haram" adlı kitabından çok istifade ettim.

Müslüman olduktan sonra tesettürün Müslüman bir hanım için gerekli olduğunun farkına varınca örtünmeye karar verdim. Ancak bu kolayca atılacak bir adım değildi ve Müslüman olmayan bir toplumda örtüyü taşımak da ayrı bir zorluktu. Bir bez parçası karşısında insanların bu kadar tepki vermeleri aslında anlaşılır bir şey değildi. Diğer yandan Hıristiyan rahibelerin başlarını örtükleri için hiç eleştirilmemeleri de ilginçti. Hayatımda hiçbir zaman tesettürlü hanımları gördüğümde içimde onlara karşı olum-

suz duygular beslememiştim. Örtünmeden çekinmemin sebebi başkalarından özellikle de ailemden kötü muamele göreceğime dair endişelerimdi.

Fakat sonunda Allah'ın emrini yerine getirmenin, O'na karşı olan sorumluluğumun gereğini yapmanın her şeyden ve herkesten önce gelmesi gerektiği düşüncesiyle nihai kararımı verdim ve yine Ramazan'a denk gelen 1999 yılının Ocak ayında tesettüre girdim. Başlangıçta biraz çekingenliğim olduysa da zamanla örtüme alıştım. Bazen beyaz tenli ve mavi gözlü Müslüman görmeye alışık olmayan insanların şaşkın bakışlarına maruz kalıyordum. Bununla birlikte örtü dikkatleri İslam'a çektiği için tebliğ vazifesi de görmekteydi.

İslam'ı kabul ettikten sonra, kadın ve erkek tüm Müslümanların hayatlarına yön veren düsturlar içeren İslam dini hakkında sürekli araştırmalar içinde bulundum. Şu sıralar Arapça öğreniyorum ve yakında Kur'an'ı Arapça metninden okumayı ümit ediyorum, inşaallah. Okumak, diğer Müslümanlarla çeşitli konular üzerinde konuşmalar yapmak ve Cuma hutbelerinin hepsi çok eğitici rol oynuyor. Daha iyi bir dindar olmak için çabalamak ve içimizdeki nefis düşmanına karşı mücadele etmek tüm Müslümanlar için sürekli ve sonu olmayan bir uğraşıdır.

Şimdi İslam'ı her zamankinden daha cazip ve büyüleyici buluyorum. Bir Müslüman olarak yaşamaktan da son derece memnunum. Elhamdülillah.❖

Anne Sütündeki Mucizeler

ELİF E. BAYRAKTAR

ANNE sütü, bebeğin beslenme ihtiyacını eksiksiz olarak karşılayan ve bebeği muhtemel enfeksiyonlara karşı koruyan benzersiz karışımdır. İçerisindeki besin maddelerinin oranı en ideal ölçülerde ve bebeğin vücut sistemleri için en uygun formdadır. Allah'ın, henüz doğmadan bebek için hazırladığı bu mucize besin, bebeğin beyin hücrelerinin ve sinir sisteminin gelişiminde önemli rol oynar. En son teknoloji ile hazırlanan gıdaların hiçbiri, araştırmalar sonucu sürekli yeni bir faydası ortaya çıkan anne sütünün yerini tutamaz.

Anne sütünün özellikleri ve besin değerleri, bebeğin her dönemine göre farklılık gösterir. Anne sütü, bebek yeni doğduğunda bağışıklığını güçlendirecek ve sindirim sistemini geliştirecek içeriktedir. 3-4 gün sonra daha sulu ve tatlıdır. İçindeki şeker, protein ve mineraller de bebeğin gereksinimine uygundur. Sonraları ise daha yoğun bir forma dönüşür. Sulu form bebeğin susuzluğunu, koyu form da açlığını gidermeye yöneliktir.

Erken doğan bebekleri bekleyen süt ise mucizevi bir şekilde daha fazla yağ, protein, sodyum, klorür ve demir içerir.

Her bebeğin sütü kendisine özeldir. Bebeğin hastalıklarına özel tedaviler ve ilaç içeren özel besinin üretim merkezi anne vücududur. Muhteşem

bir sistemle anne bebeğine sarıldıkça, annenin vücudu bebeği için gerekli antikoları ve bağışıklık hücrelerini üretir. Allah, anne ve bebek arasında çok özel bir bağ yaratır.

Anne sütü %90'ı su olan, sindirimi kolay, çocuğun gelişimi için en zengin gıda içeriğine sahip, en hijyenik, en uygun ısıda olan besindir.

Anne sütü birçok enzim, vitamin, nükleotid ve antikor içerir. Yakın zamanlarda ise sütte yeni bir protein bulundu. Alfa-laktalbumin adı verilen bu protein, annenin doğuma yakın zamanlarında ve süt verme döneminde üretiliyor. Bebeğin rahat uyumasını sağlıyor ve bebeği stresten koruyor. Bebeğin midesine girdiğinde, kan basıncını düşüren ve beyni etkileyen ölümcül hastalıkları önleyen özel bir yardımcı protein olan oleik asit ile birleşiyor.

İşte alfa-laktalbumin ve oleik asitin birleşmesi ile bir mucize gerçekleşiyor; tümör hücrelerine karşı ölümcül bir protein olan "Hamlet" adlı protein üretiliyor. Mekanizması tam olarak çözülememiş olsa da, bebeğin midesinde oluşan bu kompleks proteinin, 40 farklı tipte kanser hücresini öldürdü-

ğü biliniyor.

Söz konusu protein hücre duvarına saldırarak, içeri giriyor ve tümör hücrelerini birleştiriyor. Yarım saat içinde ise onların şeklini değiştirmeye başlıyor ve 6 saat içinde de hücreleri öldürüyor.

Kökene anne sütü olan Hamlet proteinini kısaca özetlersek; bu protein normal hücrelere zarar vermiyor, sadece kanser hücrelerini öldürüyor. Hâlâ araştırma aşamasında, deneysel-klinik çalışmaları devam ediyor. Seçici olarak sadece tümörleri hedef alması ve yan etkilerinin az olması nedeniyle gelecekte kanser tedavisinde yeni nesil ilaçlar arasında yer alabilir.

Bu proteinin en hayret verici özelliği, sağlıklı hücreleri tanıyabilmesi. Bilim adamları buna cevap bulamamışlarsa da aslında cevap açık; akla ve şuura sahip olmayan bu hücreler, demekki Allah'ın ilhamı ile hareket ediyorlar.

Hamlet'i oluşturan alfa-laktalbumin ve oleik asit tek başlarına tümörü yok edemiyorlar. Mutlaka bebeğin midesinde bir bileşik haline gelmeleri gerekiyor. Allah, proteini, oleik asidi ve bebeğin midesindeki enzimleri aynı anda yaratıyor ve tüm bu molekülleri mucizevi bir şekilde gerekli yerlere yerleştiriyor.

Anne, ne korunmaya ve beslenmeye muhtaç bebeği için en ideal gıda olan anne sütünü vücudunda üretebilir ne de içeriğindeki besinleri kendisi düzenleyebilir. Bunlardan annenin de bebeğin de proteinin de haberi yoktur. Tüm bunları ve bu süreçleri yaratan ve idare eden Allah'tır. O, "Ol" der ve olur. Şahit olduğumuz gibi Onun ilmi her şeyi kuşatır, Onun gücü her şeye yeter.

Anne sütünü en değerli besin olarak yaratan Allah Rezzak'tır; O, her canlının ihtiyacını bilen ve insanların faydasına olmak üzere nimetlerini verendir. Anne sütünün içindeki önemli proteinleri ve Hamlet'i en güçlü ilaçlar olarak yaratarak sonsuz ilmini sergileyen Allah Şafi'dir; ne güzel şifa verendir.❖

Çok Sesli Bir Öykü Dili

SADIK YALSIZUÇANLAR

RASİM ÖZDENÖREN'İN Çok Sesli Bir Ölüm'ü, bizi çok sesli bir öykü şölenine davet edip durur yıllardır. O çağrıya katılanlar içinse, her okunuşunda sırlarını açmaktan çekinmez ve yorulmaz. Edebiyat Yayınları'ndan çıkan nüshasını kitaplığım da özenle korurum. Başım dara düştüğünde, gönlüm hikaye okumak istediğinde, bir Rasim Özdenören'in Çok Sesli bir Ölüm'üyle Çarpılmışlar'ına uzanırım, bir Mustafa Kutlu'nun Bu Böyledir'ine.

Gerçekten de bu böyledir: öykü de şiir gibi çok sesli bir dildir.

Çok sesli derken çok katlı, çok çağrışımlı hatta çok şiirsel de demiş oluyorum. Şiir ruhunun dilidir.

Bu dil dünyasının bir kapısından girince bizi, Çok Sesli Bir Ölüm, Halil, Kan ve Çatışma başlıklı dört öykü karşılar. Bunlara öykü mü hikaye mi demeli emin değilim. Zira

öykü bana daha çok, kısa ve imajlarla dolu metinler için doğru gelir. Özdenören'in gelenekle sıkı bir ilişkisi olmasına rağmen, daha modern, psikik ve toplumsal süreçleri anlatması ve bilinç akışına benzer bir niteliğe sahip olması, öykü kelimesini kullanmayı gerektirebilir. Her neyse adına kıssa, öykü, hikaye, mesel, masal, ne denirse densin, sonuçta bir insanlık halidir anlatılan.

Rasim Özdenören'in Çok Sesli Bir Ölüm'ü bizim kuşağın edebi belleğinde özel bir yere sahiptir.

Daha kişisel baktığımda benim açımdan özellikle filmleştirilme sürecinde Çarpılmışlar'daki Mor Sinekler'le birleştirilip Risale-i Nurlardaki ölüm anekdotlarının da katılmasıyla öykü adeta manevi bir şölene dönüşmüştür.

Özdenören'in yolu, bu üç kitapla, (Çözülme, Çok Sesli Bir Ölüm ve Çarpılmışlar) ken-

dini ayrıntılı biçimde bize tasvir etmiştir.

Bu tasvirin içinde, bir dram odağı olan kasabada, küçük taşra kentlerinde ve nihayet büyük kentte yaşanan insani ve toplumsal çözülüş bütün detaylarıyla dile gelir.

Yazarın özellikle o bozbulanık, o bunaltıcı çevre ve doğa dekoru içinde, değerleri yiten, altüst olan toplumun kaosunu ve o kaosta yitip giden insanın çaresizliğini yansıtırken kalemni bir büyücü gibi kullandığı kesindir.

Özellikle bu üç kitaptaki öyküleriyle Özdenören, iç âlemlerle dış dünyanın bağlarını olağanüstü güzel kurar. Bu anlatımın ilk ve saf örneklerini Çok Sesli Bir Ölüm'de buluruz.

Halil'in insanı hüzne boğan trajik öyküsü bir yana, kitaba adını veren ölüm hikayesindeki çaresizlik ve sondaki o muazzam genişleme (bast) hali, metne muhatap olan okura, adeta, 'işte' der gibidir, 'bakıp da göremediklerin bunlar.'

Bu böyle değil midir? Sanatkâr bize gerçeğin göremediğimiz boyutlarını göstermez mi?

Özdenören, bunu Çok Sesli Bir Ölüm'deki öykülerinde imalarla, dolaylı biçimde ve imajlarla yapar.

Onun sonraki öykülerinde de bu hususiyeti kılcallaşarak ve nispeten farklı bir vadiye doğru yönelerek sürmüştür. Denize Açılan Kapı'daki öyküler artık İlahi Hakikat'e açılan menfezler olarak okunmalıdır.

Sonraki her metninde Özdenören, gaybin iç gözle araştırması denebilecek bir çabanın iz sürücüsüdür.

Esasında bu temalar, onun başından itibaren göz koyduğu konulardır ama, her yaşın ve çağın (eskiler buna vakt derlerdi) dili

kendine göredir.

Hal neyi iktiza ederse dil öyle konuşacaktır.

Vakt'in, hal anlamına gelişini bize Özdenören hatırlatır.

Bu, gerçi kendisini gönül gözüyle dinleyenler için geçerlidir ama, herkes, onun öykülerinde kendi ruhuna seslenen bir uyarıcı, bir ima edici bulacaktır.

Kutlu, bunu sadelikle yapar, Özdenören çok sesli dille gerçekleştirir.

Her gerçek sanatkâr, aynı zamanda bizim elimizden tutar, karanlığın ve nurun arasına, gölgeye taşır.

Karanlıkta kendimizi görmeyiz, nurda ise gözlerimiz kör olur, bize, gölge olduğumuz ve gölgede kalmamız öğütlenmiştir.

Bu öğüdün dile geldiği metinler arasında Özdenören'in öyküleri öncelikle anılmalıdır.

Dilinin çok sesli oluşu sanırım bu sırdandır.

Bir de zamana karşı dayanıklı olması gerektiğini sezdiğindendir.

Zira tek katlı ve gündelik dil, bir zaman sonra, dip derinliği olmadığından, rüzgâra karışan kuru yapraklar misali uçup gidecektir.

Oysa her baktığımızda bize yeni bir veche gösteren dil, işte çok sesli olan dil, varlığın evi olmaya adaydır.

Var olanı tasvir eden dille, varlığa ilişkin soran ve araştıran dil arasındaki farktan da söz etmiş oluyorum bunu söylerken.

Var olan varlığı tehdit eder. Bu tehdidin aracı olarak dil, Hölderlin'in dediği gibi 'mülklerin en tehlikelisi'dir.

Bunun varlığımız açısından bir başka yönü daha vardır ki, ona da şair, 'uğraşların en masumu' der.

Çok sesli bir öykü dilinin sahibi olarak Rasim Özdenören'in metinleri, bu çift yönlü tabiatıyla, bizi hem en gerçekçi sınırlarda tutar hem de sürekli gerçeğin üzerindeki gerçeğe doğru kıskırtır.❖

Hayalin İçinden Öyküler

Tekerrür

HÜSEYİN BURAK UÇAR

YAŞLI KADIN huzurevindeki odasında, pencereden dışarıyı seyrediyordu. Cama yansıyan görüntüsünde bir zamanlar dillere destan olmuş güzelliğini hatırladı. Fakat şu halini o dönemleri bilmeyen biri görse, böyle bir şeye ihtimal dahi vermezdi. Yaşlılık ve hastalık el ele vermiş tamamen silmişlerdi yüzünden o güzelliği.

Bir yandan da kulağı kapıdaydı. Misafirinin gelmesine çok az bir zaman kalmıştı. Heyecanlıydı. Heyecanlıydı çünkü yıllardır ziyaretine kimse gelmemişti. Üstelik gelecek olan kişi çok genç yaşta olmasına rağmen ülkenin en ünlü şarkıcılarından biriydi. Ziyaret nedeni ahde vefa olarak açıklanmıştı. Fakat daha önce tanıştıklarını hatırlamadığı için, neyin ahde vefası olduğunu da merak ediyordu.

O da tam 60 yıl önce 17 yaşındayken bir müzik grubu ile birlikte verdiği bir konserden sonra tırmanmaya başlamıştı şöhret basamaklarını. Hayallerini süsleyen o zirveye hiç

ummadığı kadar kısa bir sürede ulaşmış olması kendisini bile şaşırtmıştı. 25 yaşına kadar satış rekorları kıran bir çok albüme imza atmış, hasılat rekorları kıran bir çok filmde başrol oynamıştı. Müzik ve film sektörüne yıldız kazandıracak yarışmalarda jüri başkanlığı yapacak kadar büyük bir üne sahip olmuştu daha otuzuna varmadan. Plak ve film yapımcıları peşinden ayrılmıyor, o güne kadar görülmemiş rakamlarla anlaşmalar teklif ediyorlardı. Genç yaşında bir çok sevgilisi olmuştu. Hepsisi de uzun süre peşinde koşan ve çapkınlığı ile tanınan zengin erkeklerdi. Üstelik bunların bazıları evliydi. İlginç olan toplumda bu ilişkilere sıradan insanlar için olumsuz bakılırken, zengin ve şöhretli olanlar için magazin değeri olan konular olarak bakılıyor, fazla eleştirilmeden haberleştiriliyordu. Fakat son sevgilisinin eşipeyce bir çirkefleşerek basına olmadık demeciler vermiş, toplumdaki imajını biraz zedelemişti.

Ancak bu bile reklamının yapılmasına ve daha çok gündemde kalmasına neden olduğu için yapımcıların sahne ve film tekliflerini artırmıştı.

Böylesine şaşaalı bir dönemde çekimine başlayacakları yeni film için kendisine gelen NAHİDE isimli senaryo onu çok şaşırtmıştı. Senaryo bir filmde çok onu uyarmak için yazılmış bir mektup gibiydi. Hikaye kendisinin de hayranı olduğu, hatta çocukluğundan beri çevresindeki herkesin ona çok benziyorsun dediği film yıldızı Nahide Birgül'ün gerçek hayat hikayesiydi. Ve bu hikaye, yemeği altın tabaklarda yediğine dair haberleri bile basında yer alan, her yaptığı ile ülkede gündem olan bir kadının, baş döndürecek kadar şaşaalı bir hayat yaşadığı o zirveden, alkol bulunamayınca kolonya ve ispirtonun tüketildiği bir çöp eve kadar uzanıyordu. Onun akıbetinin böyle olduğunu tamamen unutmuştu. Senaryoyu okuduğunda ise kendi hayatı ile benzerlikleri olduğu dikkatinden kaçmamıştı. O da şu an zirvedeydi, fakat bir sorun yoktu. Üstelik alkol bağımlısı da değildi. Kendisini istediğinde bırakabilecek durumda görüyordu. Sadece, onun da şu an birlikte olduğu insan evli ve iki çocuğu olan birisiydi ve eşi boşanmamakta direniyordu. Garip olan tam da burasıydı. Senaryo gerçek hayat hikayesinden birebir uyarlanmıştı ve Nahide Birgül'ün evliliklerinde ve evlilik dışı ilişkilerinde hep kavgalar, sorunlar ve düşmanca yaşanan ayrılıklar söz konusuydu. Hatta aldatılan kadın intikam almak için evini ateşe vermiş, Nahide Birgül sigortası olmadığı için nerede ise tüm servetini kaybetmişti.

Bir an kendisinin de başına böyle bir felaket gelmesinden korkmuştu aslında.

Yaşlı kadın o senaryonun kendisini uyardığını hissetmesine rağmen bu hislerine güvenmemiş ve boşanmayı kabul etmeyen eşine ve babalarına düşman olan çocuklarına rağmen çok uzun süre o adamla birlikte

yaşamıştı. Fakat yıllar sonra bir mekandan çıkarken oğlu tarafından kurşun yağmuruna tutulduklarında sevgilisi hayatını kaybetmiş, kendisi de tekerlekli sandalyeye mahkum olmuştu. Bir süre, bu olaylar da onun gündemde kalmasını sağladı ve birkaç müzik albümü için gelen teklifleri değerlendirdi. Fakat sağlığı gittikçe elvermez hale gelmiş, ne yüzünün ne de sesinin o eski güzelliği kalmıştı. Sonrasında zaten arayanı soranı da olmamıştı.

O senaryonun hep bir uyarıcı olduğu aklına gelir, dinlemediği için kendisine çok kızardı. Fakat asıl pişmanlığı babasını dinlememiş olmasından kaynaklanıyordu. Kötürüm kaldıktan sonra servetinin büyük bir kısmını ihtiyaç sahiplerine bağışlayarak hatalarını telafi etmeye çalışmış, tövbeler etmişti fakat yine de şarkıcı olmasını istemeyen ve o şekilde kazanılan paranın hayrı da bereketi de olmaz diye onu her zaman uyanan babasını dinlemediği için duyduğu pişmanlık 40 yıldır dinmemişti. Bunda tartışmaları zamanlarda ona ettiği kötü sözlerin de payı vardı, helalleşmeden ölmüş olmasının da... Oysa babasını çok severdi. Onu ne kadar da çok üzdüğü geldi aklına. Göz yaşlarına hâkim olamadı.

O sırada huzurevi müdürü kapıyı çalarak içeriye girdi ve beklediği misafirin geldiğini haber verdi. Daha sonra da onları odada yalnız bıraktı.

“Hoş geldin kızım” dedi yaşlı kadın. “Kusura bakma ben eskileri hatırlıyorum ama dün ne yediğimi hatırlamıyorum. Müdür bey senden bahsetti biraz. Hatta birkaç şarkını da dinletti. Maşallah çok güzel bir sesin var. Sen de çok güzelsin. Benim gençliğime de çok benziyorsun. Şimdi ben sana bu yol yol değil desem biliyorum ki senin beni anlamın mümkün olmayacak. Sahi seninle daha önce tanışmış mıydık?”

“Hoş bulduk” dedi genç kız. “Çok teşekkür ederim. Hayır daha önce tanışmadık. Fakat ben sizi tanıyorum elbette. Hatta sizin

çok sıkı hayranınızım. Albümlerinizin hepsi var bende. Filmlerinizi de izledim. Hatta NAHİDE isimli filminizi defalarca izledim. O filmin senaryosunu benim dedem yazmış. O yüzden daha da çok ilgimi çekmişti. Dedem ben çocukken felç geçirmiş, bildim bileli hep yatalaktı. Benim şarkıcı olmamı hiç istemedi. Oradan kazandığın paranın hayrını göremezsin, yararı olmaz zararı olur kızım der dururdu. Ben onu dinlemedim tabii ki. İlginç bir rüya görmüş. Rüyasında ben çok yaşlıymışım ve huzur evinde kalyormuşum. Benim ziyaretime sizin genç halinize çok benzeyen yeni şöhret olmuş bir kadının geldiğini görmüş. Sabah ilk işi benden sizi bulmamı ve ziyaret etmemi istemek oldu. Birkaç gün sonra kaybettik dedemi. İsteği benim için bir vasiyete dönüştü. Hemen araştırmaya başladım. Hem onun vasiyetini yerine getirmek hem de sizi görmek istediğim için buradayım.”

Yaşlı kadının gözlerinden birkaç damla yaş süzüldü. İnaniyordu ki asıl senaryoyu yazan zat, o en büyük senarist, bir rüyayla ve bu ziyaretle genç kadına bir uyarıda bulunuyordu.

Yaşadıklarını ve pişmanlıklarını ayrıştıranları ile anlattı ona. Dertleştiler. Öğrendiği bir şey içini çok sızlattı yaşlı kadının: Nahide'nin ve kendisinin hikayesinde olduğu gibi misafirin de şu sıralar birlikte olduğu adam evli ve iki çocuk babasıydı. Bu benzerlik genç kadının da kafasını epey bir karıştırmıştı.

Bundan sonra sık sık görüşmek konusunda anlaştilar. Yaşlı kadın bu döngünün devam etmemesi ve aynı hataların tekerrür etmemesi için çok dua etti, çok yakardı. Birkaç ziyaretten sonra dualarının kabul olduğunu görmek onu çok mutlu etti. Bu mutluluk kısa bir süre sonra vereceği son nefesini çok rahat bir şekilde vermesine vesile olacaktı.❖

Komple Şifa: Zencefil

PROF. DR. SEFA SAYGILI

ZENCEFİL öyle muhteşem bir gıdadır ki neredeyse her türlü rahatsızlığa iyi gelir, aynı zamanda hastalıkları engeller.

Güçlü, acı tadı ve tuhaf kök görünüşüyle zencefil; satın alması kolay, ucuz ve araştırmalara göre her tür enfeksiyona karşı süper güçlere sahip, nadir bulunan faydalı bileşiklerin hepsinin lütfu ilahi ile bir araya getirildiği doğal bir üründür.

Zencefildeki aktif bileşen olan gingerol, anti-inflamatuar ve anti-kanser özelliklerine sahip güçlü bir antioksidandır ve vücudumuzu enfeksiyonlardan korumaya ve osteoartrit gibi kronik hastalıkların belirteci olan iltihaplanmayı azaltmaya yardımcı olur. Ek olarak, gingerol yaşlanmaya neden olan hücresel stresle savaşır.

Zencefilin faydaları saymakla bitmiyor:

- Bağıışıklığı artırmaya yardımcı olur. İltihaplanmayı engeller. Böylelikle hastalıklara karşı mücadele gücümüze güç katar.
- Antioksidan kaynağıdır.
- Taze zencefil, solunum yolu enfeksiyonlarıyla savaşmaya destek verir.
- Zencefil, doğal kilo verme sürecini hızlandırır ve vücut yağını azaltır.
- Zencefil hücresel düzeyde yaşlanmaya karşı yardım eder.
- Kanseri önleyebilecek bileşikler içerir.

Zencefil, bağıışıklığı artırmaya yardımcı olur. İltihaplanmayı engeller. Böylelikle hastalıklara karşı mücadele gücümüze güç katar. Antioksidan kaynağıdır. Taze zencefil, solunum yolu enfeksiyonlarıyla savaşmaya destek verir. Zencefil, doğal kilo verme sürecini hızlandırır ve vücut yağını azaltır.

- Zencefil osteoartriti tersine çevirmede ve eklem ağrısını azaltmada faydalıdır.
- Zencefilin diyabeti yenmede etkili olduğu kanıtlanmıştır.
- Cilde parlaklık kazandırır, sağlıklı ve temiz hale getirir.
- Adet ağrısı ve kramplarını azaltır.
- Sindirim sistemini düzenler, mide bulantısını önler. Günde bir kez zencefil çayı tüketenlerin hazımsızlık ve kabızlık yaşama ihtimali daha düşüktür. Ayrıca mide asidi reflüsü, mide bulantısı veya aşırı gazdan mustarip olma riskleri çok azdır.
- Kolesterolü düşürür, toksinlerin vücuttan atılmasını sağlar. Böylelikle kalp rahatsızlıkları ve felç riskini düşürür.
- Ve en önemlisi de beynimizi ve hafızamızı güçlendirir, unutkanlığa iyi gelir.
- ...
- Zencefil sağlığımıza yaptığı müthiş katkılarla gerçekten mucizevi şifa deposu do-

ğal bir bitkidir. Bağıışıklığımızı güçlendirir, iltihabi oluşumları azaltır, kilo vermeyi sağlar, sindirimi kolaylaştırır, metabolizmayı hızlandırır, yüksek kan şekerini düşürerek günümü-zün yaygın hastalığı olan diyabete karşı birebirdir, yaşlanmaya karşı hücresel düzeyde faydalıdır, kanseri önler.

Her derde deva olan zencefilenden kutsal kitabımız Kur'an'da bahsedilmesi bu yüzden şaşırtmamaktadır. Rabbimiz, "Orada (cennette) onlara, zencefil katılmış içecek sunulur" (İnsan Suresi, 17) buyurmaktadır.

Çağlar boyu şifa kaynağı olarak tüketilen zencefil, dolayısıyla cennet bitkisi olarak kabul edilir. Tedavisi zor hastalıklar dâhil olmak üzere pek çok sağlık problemleri için kullanıldığından, muhteşem ilaç olarak da tanımlanır.

Çiğ veya kurutulmuş toz olarak tüketilebilen zencefil, Rabbimizin biz şifaya muhtaç kullarına sunduğu harika bir şifa deposudur.❖

Boykot, Sadece Düşmanı Zayıflatmak İçin Değil; Kendimizi İnşa Etmek İçindir

NESLİŞAH AKTAŞ

BU ASIR, bir kez daha insanlığa ahlaki bir imtihanın varlığıyla sesleniyor. Gözlerimiz önünde olup biten her şey, sadece maddi bir savaşın değil; aynı zamanda kalplerin, inançların ve hakikatin de mücadelesidir. Boykot süreci İslam'ın ilk yıllarından itibaren süregelmiştir. Hatırlarsak ilk boykot müşrikler tarafından Peygamberimiz Hz. Muhammed sallallâhu aleyhi vesellem, ailesine ve ona inanan Müslümanlara karşı yapılmıştı.

Peki Müslümanlara Uygulanan Bu Boykotta Neler Oldu?

Boykot süreci, Müslümanların dayanıklılığını ve içsel bağlılığını gözler önüne serdi. Yiyecek ve içecek bulmak neredeyse imkânsız hale gelmiş, birçok çocuk ve yaşlı büyük sıkıntılar çekmişti. Ancak buna rağmen Müslümanlar arasında dağılıma ya da terk edilmiş söz konusu dahi olmamıştı. Bilakis, imani sadakat, kanaat, zühd, sabır ve tefekkür gibi faziletler bu zorluklar içinde onların üstünde daha belirgin bir hal kazanmıştı.

Günümüzde, tüketim sisteminin ve em-

peryal güçlerin dayattığı kültürel yozlaşma, ekonomik ve ahlaki boyunduruğa karşı durmak isteyen bireyler ve topluluklar için bu hadise güçlü bir örnektir.

Peygamberimiz Hz. Muhammed sallallâhu aleyhi vesellem ve onunla birlikte olanların sergilediği sabır, metanet, kanaat ve sebat; bugünün Müslümanlarına şuurlu tercih yapma, helal dairesinde kalma, zulme katkı sunmama konularında güç vermektedir.

Boykotu sadece “almama”, “reddetme” olarak algılamak hatadır. Boykot; ahlaki, imani, şuurlu bir duruştur, safını tercih etmektir. Bu şuurlu gün olduğu gibi bugün de yarın da aynı şekilde diri tutulmalıdır.

Ve bu çağ, belki de daha evvel hiç olmadığı kadar hak ile bâtılın ayrıştığı bir çağdır. Bu sebeple bizim de bir “taşımız, sopamız, füzemiz” olmalı, adı ise kanaat olmalı; hakta kanaat, helalde kanaat, meşruda kanaat... Çünkü kanaat, sadece elde olanla mutmain olmak değil; hakka teslimiyetin ve

bâtıla karşı dik duruşun da adıdır.

Kanaat, modern sistemlerin dayattığı sınırsız tüketimin, gösterişin, güç hirsinin karşısında bir ahlaki kalkandır. Kanaat, boykotun da öte bir şuurudur. Kanaat, yerli olanla, olması gerektiği kadar yetinmektir. Kanaat, sömürgeci zihniyetin dayattığı lüksün esaretinden kurtulup sadeliğin şuuruna ermektir.

Siyonist Yahudilere karşı boykot çağrısı, yalnızca bir ekonomik duruş değil; tarihsel ve ahlaki bir şuurlanmanın tezahürüdür. Peygamberimiz Hz. Muhammed sallallâhu aleyhi vesellem ile başlayan bu duruş, sadece ticari bir tavır değil, aynı zamanda ümmetin akidesini, iradesini ve vakarını muhafaza etme çabasıdır. Peygamberimiz Hz. Muhammed sallallâhu aleyhi vesellem, hakikate kastedenlere karşı dururken, ümmetine adalet ve izzet üzere yaşamayı öğütlemişti. Bugün de mazlumun ahı Arş'a yükselirken, zalimin nimetini sofralarımızdan kaldırmak bir vecibedir.

Boykot, Yalnızca Bir Ürün Listesi İçin Değildir

O ürünlerin ardındaki sistematiği, fikriyatı ve gönüllere sızan gafleti reddetmektir. Ve tasavvuf ehline göre; gafletle yenen lokma, gönül aynasını karartır. O hâlde, her lokmada bir duruş, her alışverişte bir irade gerekir.

“Şimdi bir Müslüman, kendi din kardeşini bırakıp da onun aleyhinde çalışan ecnebi bir dinsizin malını, metanini alsın; elbette o müttefik düşman kuvvet bulur.”

Bediüzzaman Hazretlerine göre, bir mü'minin mü'min kardeşini tercih etmesi, sadece bir ticari tercih değil, bir imani sorumluluktur.

“Bizdeki Bize Yeter”

Bu söz, bu toprakların kadim hikmetidir. Anadolu irfanı, asırlardır üretimden tüketim, ilimden sanata her alanda “kendi özünü korumak” düşüncesiyle yoğrulmuştur. Bu coğrafyada kanaat bir meziyet değil, bir varoluş biçimidir. Yunus Emre Hazretlerinin

çanağındaki çorba da Hacı Bektaş Hazretlerinin çilehanesi de Mevlânâ Hazretlerinin semâsi da bu kanaat fikriyle yoğrulmuştur.

“Kanaat, iktisattır. Kanaatsizlik, israftır. İsrâf ise bereketsizliğin anahtarıdır.”

Bu Vatan Ailemizdir, Boykot ise Bizim Daimî Şuurlu Bir Meselemizdir

Bu topraklar sadece coğrafi bir mekân değil, ecdadımızın, köklerimizimizin ruhumuzun var olduğu ahiretimizin tarla misali durmadan mahsul verdiği cennet mekânlardır. Vatan, bir toprak parçası olmaktan öte; bir inanç coğrafyası, bir gönül haritasıdır. Eğer biz bu vatana “aile” diyorsak, o hâlde onun üzerine gelen zulüm de bizim yüreğimize inen ateştir. Ve eğer ailemize kasteden varsa, o kastın ürünü olan her şeyi soframızdan, evimizden, gönlümüzden uzak tutmak gerekir.

Boykot, sadece düşmanı zayıflatmak için değil; kendimizi yeniden inşa etmek içindir. Zira biz, yabancı ürünleri tüketmekten vazgeçmeden, kendimiz üretmeye geçemeyiz.

“Müslümanlar, birbirine muavenet etmekle mükelleftir. Dinsizlerin icatlarını teşvik etmek, onlara kuvvet vermek, zulümdür.”

Bu sözde ciddi bir yükümlülük vardır. Çünkü zulme rıza, zulüm kadar ağırdır.

Kanaat Füzemiz Hazır

Modern çağda silahlar yalnız savaş meydanlarında değil, market raflarında, dijital platformlarda ve gönüllerde patlıyor. O hâlde bizim de bir füzemiz olsun, adı kanaat olsun. Lüzumsuz olana meyli kaldırı, helal ve temiz olana yönelen bir şuurun olsun. Kanaatkâr davranmak, modern sistemin sınırlarına karşı gösterilen bir iradedir.

Biz bize düşeni yapalım ve kalbimizi kanaat kalkanı ile koruyalım; soframızı helaller ile donatalım, neslimizi şuurlu olması için uyandıralım.

Haydi bu zincirden kurtulalım. Kanaat hırkası ile kuşanalım. Zalimin karşısında her gün tazelenerek duralım.❖

Asr-ı Saadetin Örnek Diplomasisi

ORHAN GEVREK

ÖNCELİKLE şunu ifade etmek isterim uluslararası ilişkiler veya siyaset bilimciler, bu konuyu daha derinlemesine ele alarak aktaracak bilgi ve tecrübeye sahiptir. Biz işin biraz daha haber kısmından konuyu ele alacağız.

Günlük haber maratonunda sıklıkla devlet büyüklerinin programları, buluşmaları, karşılamaları, uğurlama ve temsiller dikkatimizi çekiyor.

Bir bakmışsınız bir devlet başkanı diğeri bekletir, bir diğeri takım elbise yerine spor kıyafetler giyerek muhatabının karşısına geçer, biri nezaket sınırlarını zorlayarak ziyaretçiyi küçük düşürmeye çalışır, bazen de aşırı gösteriş işin rengini değiştirir.

Bir ülke devlet başkanının kıyafetini daha başkanlık sarayına girmeden eleştirmek bir yana, başkanlık ofisinde medya ordu- su önünde küçük düşürmeye çalışmak, konuşmasına engel olmak ya da başka bir ülke başkanıyla, yine gazeteci ordusunun karşısında ağızları açıkta bırakacak ve tüm dünyayı hayretler içerisinde atan ifadeler kullanıp o ülkeyi kendi ülkesine katmak iste-

diğini söylemek, yanındaki ekibine söz hakkı dahi tanımamak, kibir dolu seremonilerle insanları rencide etmek... Ne ararsanız fazlasıyla bu zamanda var.

Modern olarak nitelenen günümüzde—diğer bir görüşe göre post modern—hepimiz devlet başkanlarının, temsilcilerinin veya heyetlerinin farklı ilişkilerine yakından şahit oluyoruz.

Servis edilen haberlere şöyle bir göz attığımızda bazı devlet başkanlarının fütursuzca davranışları işte tam da bu süreçte hepimizi hayretler içerisinde bırakıyor.

Diplomasi, nezaket, teamül, müteakabiliyet... Hasılı içerisine diplomasiyle ilgili hangi kavramı koyarsanız koyun ağızları açıkta bırakan hal ve davranışları yakından temaşa ediyoruz.

Devlet başkanlarının da birbirlerinin davranışlarından etkilendiği gözlerden kaçmıyor.

Atalarımız “*Kır atın yanında duran ya huyundan ya suyundan*”; “*Üzüm üzüm baka baka kararır*” benzetmelerini galiba bu günleri düşünerek yapmışlar.

Diplomasi dilinden ve nezaketinden uzak davranışların sergilendiği programların ardından kamuoyuna yansıyan art arda haberler eksik olmuyor ne yazık ki. Avrupa kıtasındaki örneklerine daha gelemedik bile. Varın siz tahayyül edin...

Peki bu diplomasi dediğimiz şey hep mi böyleydi? Yoksa bir zamanlar bu kavramın ve eylemlerin olgunluk içerisinde yürütüldüğü dönem olmuş muydu?

Tabi ki de evet! Hem de asırlar boyu kıtalara, imparatorluklara, devletlere örnek ve rehber olacak bir diplomasi dili doğdu Asr-ı Saadette...

Buraya kadar içinizin daraldığının farkındayım. Gelin âleminizi, ruh halinizi biraz güzelleştirelim. Günümüze ders niteliğindeki örnekleri başlıklar halinde değerlendirelim. Hz. Muhammed'den (sav.) önceki sürece değinmeden diplomasiye yeni bir şekil kazandıran o altın devre hep birlikte bakalım.¹

Efendimiz (sav.) devrinde diplomatik misafirler ağırlanırken diğer misafirlerden farklı bir ağırlama uygulaması yapılmamakta ve eldeki imkanlar neyi elveriyorsa bu imkanlarla misafirler ağırlanmaktaydı.

Ağırlama yeri olarak daha önce tahsis edilen haneler kullanılmakta veya mescidin avlusunda kurulan çadır ve özel alanlarda bu iş için özel olarak görevlendirilen sahabelerin yanında misafirler istirahat ettirilmekteydi.

Ağırlama işinde ise Efendimizin (sav.) görevlendirdiği İslam'la ilk şereflenen sahabelerden Bilal-i Habeşî'nin (ra.) yanı sıra hizmetçisi Sevban da (ra.) görevlendirilirdi.

Efendimiz (sav.) misafirlerinin geldiği bölgeye, coğrafyaya, imparatorluğa, sayılarına, müslim ya da gayr-ı müslim olup olmadıklarına, temsil ettikleri kabile ya da kişilerin kimler olduğuna bakmadan herkese eşit davranır ve onlarla sade, samimi bir şekilde ilgilenip ağırlardı.

Hz. Muhammed (sav.) gelenleri karşılar-

ken güzel kıyafetler giyer, karşılamada bulunacak diğer sahabelerin de aynı şekilde temiz ve güzel kıyafetler giymelerini arzu ederdi.

Efendimiz gelen heyette heyecanını teskin edemeyenler olduğunda, onları sakinleştirmek ve tereddütlerini ortadan kaldırmak için başlarını mübarek elleriyle sıvazlar, hanesine buyur eder ve böylece teşbihte hata olmasın gönüllerine girerdi.

Bu konuda işte size muhteşem bir örnek: “*Hz. Peygamber (sav) kendisine gelen Adiy b. Hâtem'in elini tutmuş, evine davet etmiş; evde içi hurma lifiyle doldurulmuş tek minderi Adiy'in altına sermiş, kendisi kuru yere oturmuştur.*”

Nezakete bakar mısınız?

Elçilere dönüşlerinde yol azığı hazırlanır ve bahşişler verilirdi. Bazen gelen misafirler için hırkasını çıkartır onları üzerine oturturdu. Ashabına da verir ve aynı şekilde onların da gönüllerini okşardı. Bu hususta şöyle de bir hadisi vardır Fahr-i Kainat, Âlemlere Rahmet Hz. Muhammed (sav.) Efendimizin: “*Size bir topluluğun kerem ve şeref sahibi büyüğü geldiği zaman, ona ikramda bulunun ve saygı gösterin.*”

Diğer yandan gelen misafirleri boş bırakmaz yanlarına uğrayıp hal ve hatırlarını sorar, aktardıkları her hususla mutlaka ilgilenirdi. Ayrıca kişiye özel iltifatlarda da bulunarak misafirlerini ne kadar önemseydiğini her defasında belli ederdi.

İşte size diplomasinin en nezih ve mü-kemmel örneği. O zamanın, cahiliye devrinin adetlerini, alışkanlıklarını, taassubunu düşünün. Hz. Muhammed (sav.) ile birlikte sadece diplomasi dili değil bütün bir insanlık, kıtalar, asırlar güzelliklerle bezendi. Diplomasi bile onunla şeref kazandı. Osmanlı da yüzyıllar boyu bu dille yönetildi, kıtalarda hüküm sürdü. ❖

Kaynak:

1. <https://sorularlaislamiyet.com/hz-muhammed-sav-misafirleri-nasil-karsilardi-0>

Çevre Baskısı ile Tüketim

FATMA MEBRURE ŞENLER

GÜNÜMÜZDE giyim kuşam önemli israf ve savurganlık alanlarından birini oluşturmaktadır. Elbise dolapları her çeşidi ile dolu iken, çoğu insan yine de giyinip kuşanacak bir şeyleri olmadığından yakını duruma gelmiştir. Kadın olsun, erkek olsun, kimileri markalı giysiler peşine düşmüş ve onlardaki kişilik ve kimlik zaafiyeti, kendilerini bu yönde bir israfı itmiştir. Markasız veya yerli kıyafetlere karşı olumsuz bir tutum içine girmişlerdir. Hatta o kadar ki, önemli bir buluşmuş gibi, ülkemiz yabancı işaretle (markalı) giysilere icat hakkı ödemek durumunda kalmıştır. Bu kimlik ve kişilik zaaflarından faydalanmak isteyenler bizim insanımızın giysilerini, kendi alfabe levhaları haline getirmekte gecikmemişler ve bu kişileri sokakta adeta birer yazı tahtası veya ilan levhası gibi dolaşır duruma getirmişlerdir.

Tüketim çağında yaşayan bizler, yapılan çeşitli reklam ve söylemlerle o kadar etkilendik ki; giydiğimiz kıyafetler, kullandığımız eşyaların hazır alınması ve özellikle markalı olmasını tercih ediyoruz. Üzerimizde-

ki kıyafetin, “Nereden aldın?” diye sorulduğunda gönül rahatlığı ile alışveriş yaptığımız mağazayı veya markayı söylemeliyiz. Eğer kıyafetimizi kendimiz dikmiş veya ismi pek duyulmamış bir mağazadan uyguna getirdiysek, genelde şaşkın ve garipser bir ifade ile karşılaşabiliriz.

Giyim kuşam ve yaşam tarzı açısından üç tip insan bulunmaktadır:

Birincisi kısım: Zengin kesim. Son moda, markalı üst başlarından tutun, oturdukları evler, lüks arabalar, takıldıkları mekanlar ve çevreleri kendi ayarlarında kişilerden oluşmaktadır.

İkinci kısım: Orta halli olup, zengin ve lüks hayatı yaşayan kişilere gözünü dikmiş, onlar gibi yaşama çabasına girenlerdir. Yemesinden içmesinden kesip, gerekirse borç batağına girip, markalı giyinip, lüks araba ve ev hayaliyle kendini zorlarlar. Gelirlerini hesaplama bu lüks hayatı yaşamak için savaş veren, stres ve özentide içinde yaşayan, mutsuz, huzursuz kimselerdir. Bunlardan bazıları hayallerindeki lüks yaşama kavuşmak

için ahlaki değerlerinden taviz verip, gayri meşru kazanç peşine bile düşebilirler. İşte bu kısım insanların doyumsuzluğu, toplum ahlakı bakımından çok zararlıdır. Kendi maddi durumları yüksek olmadığı halde, öyleymiş gibi yaşamaya çalışırlar.

Üçüncü kısım: İster zengin ister orta halli veya fakir de olsa, yaşantısını etrafının çılgın yaşamına göre ayarlamayan ve böyle yaşayanlara özenmeyip, onların yaşantılarını basit ve sahte mutluluk olduğunu fark eden kişilerdir. Bu grup insan kim ne giymiş, hangi evde oturmuş, hangi arabayı kullanmış, nelerde gezmiş tozmuş, hiç ilgisi çekmez ve kafasına takmaz. Çünkü onlar dış görünüşten çok iç güzelliğe önem veren, ruhları doymuş ve güzel ahlak sahibi olmak için gayret gösteren, karakterleri oturmuş kaliteli kişilerdir. Girdikleri mekanlarda üst başları ile dikkat çekmek yerine; oturup kalkmaları, konuşmaları ve her halleri ile saygı uyandıran kişilik sahibi bireylerdir.

Bazı insanlar vardır, çevrelerine kendi yaşantılarını farklı yansıtmaya çalışırlar. Her soru ve konuşmaları tahrik edici sözlerle doludur. Diyelim ki bu tarz bir arkadaşınız size oturmaya geldi. İki sözün arasında şu sorularla sizi yıpratmaya çalışırlar:

- Bunu nereden aldın?
- Pazardan, kalitesi de fiyatı da güzeldi.
- Yazık verdiğin paraya, (...) markasından alsaydın ya, bu aldığın taklidi.
- Bu yaz tatile nereye gideceksiniz?
- O bahsettiğim deniz manzaralı köye, çok güzel bir yer.
- Sen oraya güzel mi diyorsun! Tatil dinlenmek demektir, orada da ev işi, yemek yapacaksın buna tatil mi denir? (...) Tatil köyünü duymadın mı? Veya gideceksin beş yıldızlı otele, rahatına bakacaksın. Dinlenmek ancak böyle olur.
- Aaa senin mutfağında neden bulaşık makinesi yok? Alamadınız mı? Ama taksitle alabilirsiniz.

- Hiç ihtiyaç hissetmiyorum. Az kişiyiz, iki üç bulaşık için değmez, hemen yıkayıveriyorum bitiyor. Hem mutfağım çok küçük, onu koyacak yerim yok.

- A olmaz, inan. Aslında çok pahalı değil, size bir bulaşık makinesi lazım. (İçinizden la havle çekmeye başlıyorsunuz.)

Aradan biraz vakit geçer. Cep telefonunuzu inceler, yüzünüze acıyan bir ifade ile bakarak tavsiyelerine başlar:

- Bu ne böyle? Bunun üzerinden ne modeller geçti. Elindeki çoktan çöp oldu. Piyasaya yeni çıkan (...) telefonun maharetleri saymakla bitmiyor.

- Evet. Bunu ben de biliyorum ama şu anda telefonum çalışıyor, bozuk değil, başkasını alsam israf olur. Bir cep telefonunun çöp olup, yenisinin üretilmesi ne kadar çevre kirliliğine sebep olduğunu biliyor musun? Bu yüzden elimdeki cep telefonu kullanılmaz hale gelinceye kadar yenisini almayacağım.

Ardından, kullandığım bilgisayarın son sürüm olmadığını, yenisini almam gerektiğini söyler. Mutfağa girince buzdolabının yeni trende uymadığını ima eder. Muhabbeti başka yere çekseniz bile, o durmadan sizi incitmek için bir mesele bulur... Koltukların eskidiğini, yeni modellerinden almanız gerektiğini, perdeleri, halıları da ona göre değiştirip dizayn etmenizi tavsiye eder. Bu sıkıcı muhabbet böyle devam eder. İçinizden bir daha bu arkadaşınızla görüşmemeye yemin edersiniz. Fakat aklınızdan sıra ile arkadaşlarınızı geçirdiğinizde bu hastalıktan az da olsa hepsinde olduğunu görürsünüz.

Birçok kişi bu tür insanların etkisinde kalıyor. Onların tahrik edici konuşmalarına muhatap oldukça kendilerini borç tuzağına atıyorlar. Hele maddi durumu iyi olmayan birisi, çevresindeki kişilerin etkisiyle ne kadar aşağılık kompleksine kapılıyor, eziliyor. Böylece o kişinin tek hedefi çok para kazanmak oluyor ve alamadıklarını almak için çırpınıyor. Hem huzuru hem parası hem de ömrü gidiyor.❖

“25 yaşında bekâr bir kızım. Dikkatimi çekti. Yolunda gitmeyen evlilikler için sihir, büyü, muska gibi şeyler had safhada. Bozulan düzenlerini büyü ile yola koyma derdi var. İleride bende de olur mu diye kaygılanmaya başladım.”

**FEYZULLAH AKDAĞ
PSİKOLOJİK DANIŞMAN**

Soru: “Hocam merhabalar. 25 yaşında bekâr bir kızım. Üniversiteyi bitirdikten sonra ailemin yanına döndüm ve memurluk sınavlarına hazırlanıyorum. Kendi açımdan hayatımdan memnunum hamdolsun. Ailem geniş bir sülaleye mensup ve aile ilişkilerimiz çok sıkı olduğu için misafirimiz eksik olmaz. Son zamanlarda dikkatimi çeken bir şey var. Özellikle ailemin kadınlarında yolunda gitmeyen evlilikleri için sihir, büyü, muska gibi şeyler had safhaya çıkmış durumda. Bunları yapanlara bunun haram olduğunu anlatmaya çalışsam da nafile. Hepsini bozulan düzenlerini büyü ile yola koyma derdine düşmüşler. Şu an için evlenmeyi düşünmüyorum ama bu durum ileride bende de olur mu diye kaygılanmaya başladım.”

Cevap: Kıymetli okurum her çağda olduğu gibi bu zamanda da bahsini ettiğiniz büyü meselesi maalesef varlığını sürdürüyor. Evet, dediğiniz gibi sihir, büyü gibi yollar dinimizce yasaklanmış, haram sayılmış ve üzerinde tartışmaya mahal olmayacak şekilde yasak mührü basılmış bir meseledir. Ancak günümüzde son derece dindar bir hayat yaşayan insanlar bu yasağı bile bile bu yanlış yola başvurabiliyorlar. Bu durum sizin olduğu kadar benim de içime dert olan konulardan bir tanesidir.

Din âlimi olmadığım için dini açıdan bu işin hükmü dışında daha derinlemesine fikir beyan etmek hata olur. Ancak bir psikolojik danışman ve aile danışmanı olarak bu işin

psikolojisi üzerine birkaç şey yazmam gerektiğine de inanıyorum. Bana göre kişisel ilişkilerinde yaşadıkları sorunları sihir, büyü gibi yollarla halletmeye yönelen insanların en büyük sorunu, yaşadıkları problemi çözmek adına bizzat sorumluluk almaktan kaçmaktır. Yani yaşadıkları sorunda kendi paylarına düşen hataları görmek, kabul etmek ve düzeltmek için çaba sarf etmek yerine “ben düzelmeden birileri bizi düzelsin” düşüncesiyle hareket etmekte. Oysa asıl köklü çözüm kişilerin kendi paylarına düşen hatalarını görmeleri, kabul etmeleri ve aktif olarak çözüme katkı sunmak için çaba göstermeleridir.

Ancak köklü çözümün ilk durağı öz eleş-

tiri yani hatayı önce kendinde aramak olduğu için bu yol herkes için de kolay değildir. Zira insanın kendinde hata bulması ve bunu düzeltmeye gayret etmesi herkesin harcı değildir. Bunu yapmak yerine bütün hatayı karşı tarafa yüklemek ve ardından “sihirli bir değnekle” bunların çözülmesini beklemek çok daha kolay geliyor. Bu sayede hatalarla yüzleşmekten kurtulduğu için kişisel açıdan yükten de kurtulmuş oluyorlar kendilerince. Oysa bu yaklaşım tozları halının altına süpürmekten ve ahireti de berbat etmekten başka işe yaramıyor maalesef.

Sağlıklı insan davranışı, sorunu fark etmek, sorunda kendi payını kabul etmek, çözüm için seçenekleri araştırmak ve sorumluluk alıp harekete geçmek ile formüle edilebilir. Büyü, sihir gibi yollar ise bu formülün by-pass edilip faydasız ve haram bir yola sapmaktan başka bir anlama gelmemektedir. Hanımının kendisine hürmet göstermesini isteyen bir erkek, önce gerçekten kocalık vazifelerini yerine getirip getirmediğini düşünmelidir. Kocasının kendisini sevmesini istediği bir kadın, önce erkeği için bu konuda neler yaptığını gözden geçirmelidir. Aksi takdirde akıllarına gelecek ilk yol haram yol olan büyü olursa, Allah’tan yardım istemeye de yüzleri kalmaz.

Gözlemlerime göre bir çiftte kanaat, sükûnet, hoşgörü, sadelik ve şeffaflık varsa Allah’ın izniyle o çift, her sorunu aşar. Ancak tarafların biri ya da her ikisi kendi ellerin-

Kişisel ilişkilerinde yaşadıkları sorunları sihir, büyü gibi yollarla halletmeye yönelen insanların sorunu, yaşadıkları problemi çözmek adına bizzat sorumluluk almaktan kaçmaktır. Yani yaşadıkları sorunda kendi paylarına düşen hataları görmek, kabul etmek ve düzeltmek için çaba sarf etmek yerine “ben düzelmeden birileri bizi düzelsin” düşüncesiyle hareket etmekte. Oysa asıl çözüm kişilerin hatalarını görmeleri, kabullenmeleri ve aktif olarak çözüme katkı sunmak için çaba göstermeleridir.

dekine şükretmek yerine başkalarının eşya ya da sevgisiyle meşgul; ev içinde huzuru inşa etmek yerine dışarıyı tercih ediyorsa; sahip oldukları nimetleri özel hayatlarında yaşamak yerine her şeylerini storylerde paylaşmaktan geri durmuyorlarsa; sade bir hayat yerine gösterişten vazgeçemiyorlarsa, birilerinin onlara büyü yapmasına gerek yoktur. Zira kendi başlarını kendileri belaya sokmuş olurlar. Bu büyüden kurtulmanın yolu da karşı büyü yapmak değil kanaat, sükûnete, hoşgörüye, sadeliğe ve birbirlerine karşı şeffaf olmaya dönmektir. Her halükârda Allah’ın kadir-i mutlak olduğunu ve her şeyin O’nun izniyle olduğunu unutmamak gerekir.

Bekâr bir hanımefendi olarak siz de bahsini ettiğim sağlıklı insan davranışını hayatınızda temel düstur olarak belirlemeye gayret edin. Ayrıca ilerleyen süreçte karşınıza

çıkacak eş adaylarında bu kavramları aramaya özen gösterin. İnsan irade sahibi bir varlık olarak yaratılmıştır ve bu irade hafife alınmayacak kadar önemli bir işleve sahiptir. Hem dünyanızı hem de ahiretinizi kazanmak için iradenize sahip çıkmayı ve bu dertle dertlenmiş biriyle evlenmek için dua etmeyi ihmal etmeyin. Selam ve dua ile...❖

düşünceler

HAZIRLAYAN: **ASLINUR BAHAR**

Mutluluk, "Daha iyi bir hayatım olsa ne yapardım?" demek yerine; "Sahip olduğum hayatla daha iyi neler yaparım?" demektir.

— **PROF. DR. NEVZAT TARHAN**

İyilik, insanları birbirine bağlayan altın zincirdir.

— **GOETHE**

İnsanoğlunun konuşmayı öğrenebilmesi için iki yıl, dilini tutmasını öğrenebilmesi için altmış yıl gereklidir.

— **RESUL HAMZATOV**

Tembellik o kadar yavaş hareket eder ki, yoksulluk, çok geçmeden ona erişir.

— **B. FRANKLİN**

Bir adım öne çıkabilmek için şahsiyetini geride bırakan insanlardan olamayız.

— **İBRAHİM TENKECİ**

Yıldızları sev ki, çiçekli rüyalar göresin.

— **TAGORE**

Bir sütçü var idi. Sütüne su katardı; Bir gün sel geldi koyununu apardı.

— **SİNAN PAŞA**

Bir insanın düşünebildiğini, öbür insan gerçekleştirebilir.

— **J. VERNE**

Oburlukla sağlık bir arada olmaz.

— **HZ. ALİ (KV)**

İyi yapılmış, iyi söylenmişten daha iyidir.

— **B. FRANKLİN**

Ancak zaaflarımızı seven bizi hakkıyla sever. Meziyetlerimizi zaten herkes kabul eder.

— **AHMET HAMDİ TANPINAR**

Dünyada en huzursuz kimse gönlünde haset ve kin tutandır.

— **İMAM ŞAFİİ (RA)**

Cahil olanların merhameti ve lütfu azdır.

— **HZ. MEVLÂNÂ (KS)**

Hedef belirlemek, görünmeyeni görünür hale getirmenin ilk adımıdır.

— **T. ROBBİNS**

Yapayalnız dolaşiyor bu çağın insanı.

Çünkü birlikte yürüyecek kadar güvenmiyor kimse birbirine.

— **NURİ PAKDİL**

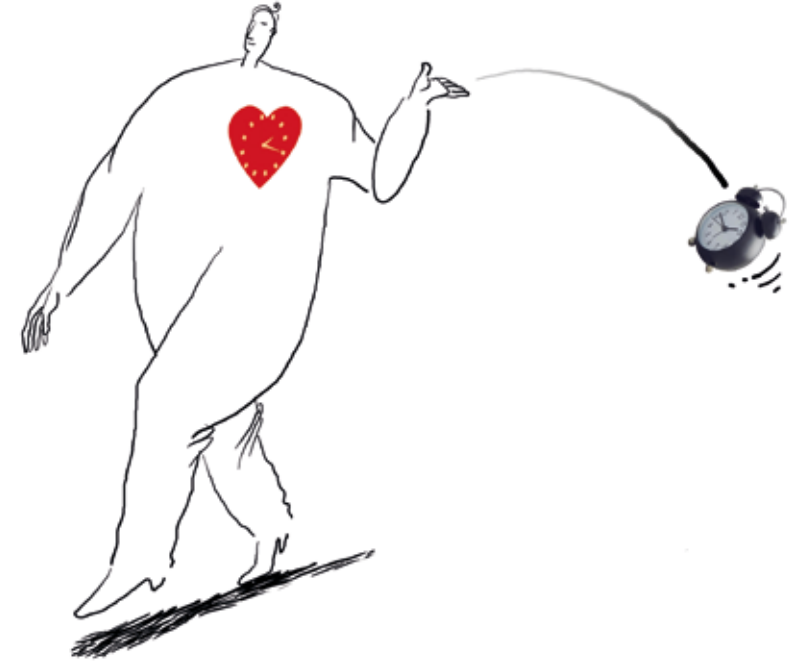
Kendilerini beğenmiş insanlar, övgüler dışında hiçbir şeyi duymazlar.

— **A. SAİNT-EXUPERY**

Unutmak ölmektir. Hatırlamak yaşamaktır.

— **KIZILDERİLİ ATASÖZÜ**

HÂL DİLİ
OSMAN SUROĞLU

OSMAN
Suroğlu

Şaşmak,
ariflerin
şaşmaz
kıstasıdır.

M. Selaheddin Şenşak